

5.

Kyrkliga institutioner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkliga institutioner.

Den högsta kyrkliga styrelsen i Stockholm utövas av Stockholms stads konsistorium, som utgöres av stadens ordinarie kyrkoherdar i de territoriella församlingarna samt i tyska och finska församlingarna med kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, kallad »pastor primarius, som ordinarie preses. Arkebiskopen fungerar även, när han så vill, som »förnämste preses» vid sidan om pastor primarius, och för arkebiskopen skall också »när så omträngder, räknas göras, och till honom de saker av konsistorium refereras, som hans censur behöva». I dessa bestämmelser, liksom däri, att arkebiskopen är ledamot av direktionen över Stockholms stads undervisningsverk, och att domkapitlet i Uppsala prövar den tyske kyrkoherdens »rättroghet», torde de enda nu kvarvarande spårerna efter Stockholms forna avhängighet av ärkestiftet vara att finna. Stockholm är därför att betrakta såsom ett i realiteten självständigt stift med pastor primarius såsom styresman och biskops vederlike. Pastor primarius tillsättes av konungen, sedan församlingen genom val, bland av densamma med arkebiskopens »ja och samtycke» kallade, upprättat ett förslag av trenne kvalificerade personer. Han har självskrivnen plats i kyrkomötet, rätt och plikt att utöva uppsikt över alla stadens församlingar, dess kyrkoherdar och övriga prästmän samt att giva venia concionandi (tillåtelse att predika); enligt instruktionen av den 16 december 1668 är han »skolornas inspector jämte andra som vederbör», varjämte folkskollärarinneseminarier leder under konsistoriet, i någon ringa mån även folkskolorna. Däremot äger han icke rätt att inviga präster och bär icke biskopliga insignier.

Vid sidan av Stockholms stads konsistorium finnes även ett annat, kungl. hovkonsistorium (consistorium aulicum). Detta anses hava blivit inrättat i sammanhang med den av regeringen den 20 december 1662 utfärdade »Ordning, varefter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta». Dess ännu i huvudsak gällande instruktion är av den 28 juni 1681. Under hovkonsistorium lyda utom hovförsamlingen (med hovpredikanten) huvudstadens garnisonsförsamlingar. I hovkonsistorium är överhovpredikanten preses och har till bisittare de nämnda garnisonsförsamlingarnas pastorer, även som slottspastorn. (Se vidare sid. 307.)

Varje församling äger att för värden av kyrkans angelägenheter samt vissa ärenden rörande folkskola och församlingsbibliotek sammanträda å kyrkostämman med kyrkoherden till överläggning och beslut, varvid kyrkoherden, såvida ej annorlunda särskilt förordnas, är ordförande. Rättighet att delta i kyrkostämman

överläggningar och beslut tillkommer varje inom församlingen mantalsskriven man eller kvinna, som är medlem av svenska kyrkan och vid val av stadsfullmäktige har rösträtt (se sid. 38) samt i avseende å påförda utskylder till församlingen, vilka förfallit till betalning under de tre sist-förflutna kalenderåren, icke häftar för utskylder för flera än två av dessa år. Två ordinarie stämmor skola årligen hållas, den ena före maj månads utgång för ekonomiska angelägenheter, den andra före november månads utgång för val till vissa befattningar. De kyrkliga ärenden, som till avgörande å kyrkostämman företagas, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller särskilt utsedda personer. Vissa ärenden, som kräva skyndsam behandling, samt val kunna dock avgöras utan föregående beredning.¹⁾

Kyrkorådet tillkommer förutom beredandet av ärenden till kyrkostämman samt verkställandet av dess beslut att vaka över efterlevnaden av gällande författningar rörande religionens och sedernas vård, att förvalta medel, som blivit ställda under dess vård, och att i övrigt vårda kyrkans angelägenheter. Kyrkoherden är självskrivnen ordförande i kyrkorådet. Övriga ledamöter utses av församlingen å kyrkostämman till ett antal icke understigande fyra och för en tid av två år. Kyrkovärder väljas för samma tid av kyrkorådet bland dess ledamöter.

Eventuellt uppkommande frågor, som röra flera församlingar, skola avgöras av för varje fall tillsatta delegerade.

De flesta prästerliga befattningar i huvudstaden tillsätts på samma sätt som i landet i övrigt, med det undantaget dock att till prästerlig tjänst i Stockholm sökande kunna anmäla sig från hela riket (i övriga delar av landet är befordringsrätten begränsad till resp. stift).

Rösträtt vid prästval tillkommer en var, som inom församlingen äger att deltaga i kyrkostämman överläggningar och beslut (se ovan). Varje röstberättigad äger en röst, och rösträtt må i stadsförsamling endast utövas av den, som personligen infinner sig vid valtillfället.

Huvudstadens pastorat äro regala. Dock äro särskilda privilegier rörande tillsättande av prästerliga tjänster föränade till vissa för-

¹⁾ Betänkande med förslag ang. fakultativt införande av representativt system inom den kyrkliga kommunen har i februari 1923 afgivits av inom eklelesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga. Enligt förslaget skola kyrkfullmäktige utses i de kommuner, där kyrkostämman härom fattar beslut.

samlingar. För Nikolai, Maria, finska och tyska församlingarna gälla dylika privilegier. Adolf Fredriks gamla församling, som före församlingsdelningen var ett patronellt pastorat med konungen såsom patronus, blev vid delningen den 1 maj 1906 regalt i likhet med de utbrutna nya församlingarna, Gustav Vasa och Matteus. Vad beträffar ledighet vid regementspastorsbeställning, föreslår regementschefen hos kungl. maj:t den av de sökande, regementschefen önskar skola vinna kungl. maj:ts avseende. Regementspastorsbeställningen tillsätts tillsvidade endast på förordnande för obestämd tid.

Många mindre prästsysslor vid offentliga inrättningar ävensom vissa pastoratsadjunkturet utses av vederbörande myndigheter eller församlingar; kyrkoherdarna kalla även sina adjunkter och enskilda sällskap fattig- eller diakonpräster, vilka sistnämnda dock officiellt äro att betrakta såsom pastorsadjunkter. Samfundet Pro fide et christianismo äger rätt att tillsätta några prästerliga kateketer i huvudstaden med uppgift att biträda församlingarnas prästerskap vid konfirmationsundervisningen. Innehavarna räkna prästerliga tjänsteår och avlönas av samfundet med bidrag av församlingarna.

Ordnandet av prästerskaps avlöning inom stadens territoriella församlingar uppdrogs enligt kungl. förordning av den 1 november 1872 åt en nämnd, som ännu finnes, och som sammanträder vid inträdande behov av lönereglering för prästerskapet inom någon församling. En av de territoriella församlingarnas kyrkoråd tillsatt kommitté, bestående av en präst och en lekman från varje församling, har den 5 dec. 1922 avgivit betänkande med förslag till lönereglering för nämnda församlingars prästerskap.

Lagar m. m. Kungl. förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863 med ändringar den 22 maj 1891, 16 juni 1905, 12 juli 1907, 29 juni och 16 okt. 1908, 1 maj 1912, 14 aug. 1914, 25 juni 1917, 24 maj och 23 dec. 1918, 7 mars 1919 och 30 juni 1920. Kungl. förordning ang. ordnande av prästerskaps i de territoriella församlingarna i Stockholm avlöning den 1 nov. 1872. Lag ang. tillsättning av prästerliga tjänster den 9 dec. 1910 med ändringar den 20 juni 1918 och 10 dec. 1920. Kungl. stadga ang. prästval den 9 dec. 1910 med ändring den 10 dec. 1920. Lag ang. reglering av prästerskaps avlöning den 9 dec. 1910 med ändringar den 19 nov. 1920.

Stockholms stads konsistorium med därunder hörande församlingar.

Stockholms stads konsistorium består av ärkebiskopen som preses, när han är tillstädes,

pastor i Storkyrkoförsamlingen (pastor primarius) **Kyrkl. in-sti-tutioner.** såsom ordinarie preses samt kyrkoherdarna i Stockholms övriga territoriella pastorat och i tyska och finska församlingarna som ledamöter.

Under Stockholms stads konsistorium lyda dels huvudstadens 16 territoriella församlingar, dels tvenne nationella församlingar, tyska och finska församlingarna. En del allmänna inrättningar, som förut bildat icke territoriella församlingar, ingå numera sedan den 15 oktober 1910 i respektive territoriälförsamlingar (jfr vidare nedan).

Angående församlingar av främmande trosbekännare se sid. 310.

Instruktioner. Kungl. instruktion den 16 dec. 1668 (med ändringar) för pastor primarius och konsistoriet. Kungl. förordning den 11 febr. 1687 huru med rättegång uti domkapitlet förhållas skall.

Stadskonsistorium.

Expedition: Storkyrkan, St.; t. 38 08; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 11—12; sessionstid: varannan tisdag kl. 1 e. m. (sommarmånaderna var tredje fredag kl. 1 e. m.).

Stockholms stads prästerskap lydde till en början under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala. När Stockholms konsistorium upprättades är ovisst, men detsamma omnämnes i en urkund från år 1442. Det utgjordes 1593 av pastor primarius vid Storkyrkan, församlingarnas kyrkoherdar och »rector scholæ». I kungl. förordning om rättegången i domkapitlet den 11 februari 1687 förordnades, att ärkebiskopen skulle vara »präses primarius» och kyrkoherden i Storkyrkan preses. Enligt gammal hävd har tidigare kyrkoherden i Klara varit vice preses. Gustav I lär hava ämnat göra Stockholm med närbelägna församlingar till eget stift, ett liknande förslag väcktes på 1700-talet, men kom aldrig till verkställighet. Enligt konsistorii beslut den 11 juni 1915 intaga dess ledamöter med undantag av pastor primarius plats efter dagen för inträdet i konsistorium.

Förnämste preses.

Ärkebiskopen (självskr.).

Ordinarie preses.

Widner, N., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (självskr.).

Konsistorii assessorer.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde i Katarina förs.
Eklund, K. A., kyrkoherde i Maria förs.
Montell, V., kyrkoherde i finska förs.
Larsson, C. V., kyrkoherde i Kungsholms förs.
Hallberg, H. E., kyrkoherde i Gustav Vasa förs.
Öhman, K., kyrkoherde i Johannes förs.
Källander, A. J., kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.
Hasselrot, C. R., kyrkoherde i Adolf Fredriks förs.
Lindhagen, L. T., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** Berglund, A. A. T., kyrkoherde i Matteus förs.
Lindskog, H. J., kyrkoherde i Brännkyrka förs.
Bengtson, H. G. V., kyrkoherde i Oscars förs.
Svensson, M. T. K., kyrkoherde i Bromma förs.
(jfr nedan sid. 305).

Kleffbeck, E. A., kyrkoherde i Sofia förs.
Bokander, H. G. E., kyrkoherde i Klara förs.
Ohly, C. E. W., kyrkoherde i tyska förs.
En vakant (för Jakobs förs.).

Konsistorienotarie.

Vakant, t. jf. Sahlin, E. C.
En vaktmästare.

Storkyrkoförsamlingen.

(St: Nikolai.)

*Expedition: Stortorget 1, St.; t. 162,
Norr 23 66 (expeditionen); 35 88 (kyrko-
herdens tjänsterum); expeditionstid: var-
dagar 10—11 samt (utom juni—aug.)
helgfria fredagsaftnar 7—8. Äldre kyrko-
arkivet, i Storkyrkan: måndagar 11,30—
12,30 samt i särskilda fall efter hänvän-
delse till pastorsexpeditionen.*

Storkyrkoförsamlingen, den äldsta av Stock-
holms församlingar, har ursprungligen omfattat
Stadsholmen och holmarna i Norrström (nu-
varande Helgeandsholmen), vartill efter reforma-
tionen även kommit nuv. Riddarholmen. Den
senare utgjorde emellertid åren 1666—1807 en
självständig församling, till vilken av staden inom
broarna jämväl hörde området väster om nuva-
rande Stora Nygatan, och som 1663—1784 hade
Bromma församling till annex. Helgeandshol-
men åter delades sedermera mellan Klara och
Jakobs församlingar, men har 1906 åter lagts till
Storkyrkoförsamlingen. Till denna hörde som an-
nex åren 1529—1636 och 1668—1671 även Solna
(under den förra perioden med nuv. Kungshol-
men och Bromma) samt åren 1636—1668 Lovö.
Storkyrkan torde hava grundlagts av Birger Jarl
omkring år 1260. Den har åren 1902—1910
undergått genomgripande reparations- och änd-
ringsarbeten.

Stat år 1923. Utgifter: 201,466: 73 kr.; in-
komster: 45,124: 14 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevillningskrona.
Till kyrkokassan 32 öre, till prästerskapets avlö-
ningskassa 6 öre och till skolkassan 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlö-
ningskassa 25 öre för varje mantalsskriven
person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: spannmåls-
löslön för ecklesiastikåret 1923—24 (enligt lösen
efter tioårigt medelmarkegångspris) 11,179: 98 kr.
(därav stadigvarande 6,000 kr.), kontant lön 2,000
kr., äldre dyrtidstillägg 600 kr. fri bostad med
värme; såsom konsistoriets preses ecklesiastikåret
1923—24 kronotionde 6,716: 69 kr. Tre kom-
ministrar, var och en: spannmålslöslön 4,207: 51
kr. (därav stadigvarande 2,250 kr.), kontant lön
750 kr., äldre dyrtidstillägg 600 kr., fri bostad,

bränsleersättning 600 kr.; kronotionde 1,957: 51
kr. Kyrkonotarie: personligt arvode 1,000 kr.,
som arkivföreståndare 250 kr. Kyrkokassör:
lön 1,800 kr., från donationsfond 1,000 kr. Kloc-
kare: lön 2,500 kr., två ålderstillägg å 500 kr.,
fri bostad, bränsleersättning 400 kr. Organist:
lön 2,000 kr. Kantor: lön 2,000 kr., två ålders-
tillägg å 500 kr. Maskinist m. m.: lön 2,450
kr., två personliga ålderstillägg å 250 kr., fri bo-
stad med värme. Förste kyrkvaktmästare:
lön 1,500 kr., två ålderstillägg å 250 kr., fri
bostad. — Tillsvärdare utgår dessutom — med un-
dantag för kyrkokassörens avlöning av donations-
medel — dels fasta tillägg å 33 1/3 procent av
avlöningsbeloppen, dels rörliga tillägg av samma
procent å avlöningsbeloppen och de fasta tilläg-
gen, som enligt indexberäkning gäller för stadens
befattningshavare. För prästerskapet utgår dock
rörligt tillägg endast å det belopp, som motsva-
rar den kontanta avlöningen och det fasta till-
ägget till denna.

Församlingens kyrkoråd.

Widner, N., kyrkoherde, pastor primarius, själv-
skr. ordf. (se nedan); Axelsson, H. A., direk-
tör, kyrkovärd; Brandel, R. A., kommi-
nister; *Creutz, J. W., assuransdirektör; *Ek-
lund, J. M., målarmästare, kyrkovärd; *Hen-
riksson, P., boktryckare; *Lundblom, G. F.,
maskinist; Svensson, U. E., notarius publicus;
Thulin, P. G. N., generalkonsul.

Suppleanter 1): Bergenzorn, J., källarmästare;
Hellström, L. G., grosshandlare; *Johansson,
B. G., roteman; *Palmér, F. L., målarmäs-
tare; Quist, S. O. L., järnhandlare; Ström-
bäck, R. P. E., affärsföreståndare; *Winberg,
K. A., förste vaktmästare.

Kyrkonotarie och arkivföreståndare.

Gyllensvärd, G. V., f. d. registrator; t. Söder 3 08.

Kyrkokassör.

Malmgren, O. W.; expedition: Stortorget 1, n. b.,
St.; mottagning: tisdagar 12—1 och första
helgfria vardagen i varje månad 12—1 (un-
der juni—aug. den 1 och 15 i månaden, resp.
närmast följande helgfria vardag, 12—1).

Församlingens skolråd.

Se sid. 154.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 154.

Kyrkoherde.

Widner, N., pastor primarius.

1) De år 1921 utsedda suppleanterna valdes
proportionellt: Henriksson, Johansson och Pal-
mér som ersättare för Creutz, Eklund och Eriks-
son (den sistnämnde år 1922 ersatt av Henriks-
son) samt Winberg som ersättare för Lundblom.

Komministrar.

Mörner, A. K.; Brandel, R. A.; en vakant, *tjf.*
Welinder, N. J.

Klockare.

Johnson, C. G.

Organist.

Wikander, D.

Kantor.

Lambère, C. L.

Diakonissa.

(Skomakaregatan 30, St.; t. Norr 30 90;
mottagningstid: alla vardagar 8,30—9,30
f. m.)

von Post, Alice F. G. J.

Kyrkovaktmästare.

(Skomakaregatan 30, St.; t. Norr 31 07.)
Fastin, G. A.

S:ta Klara församling.

Expedition: Brunkebergsgatan 10, C.; t. 86 23, Norr 8 69; expeditionstid: 10—11 samt (utom juni—aug.) helgfria fredagar 7—8 e. m.

På den plats, där det av Magnus Ladulås år 1280 grundade, av Gustav Vasa 1527 nedrivna, S:ta Klara kloster legat, byggdes under Johan III:s tid, sannolikt 1572—1576, Klara kyrka. Vid en eldsvåda 1751 nedbrann kyrkan men började omedelbart återuppbyggas, så att den redan 1753 kunde invigas på nytt. Kyrkan har under år 1907 undergått en genomgripande reparation. Ursprungligen tjänstgjorde kyrkan som gudstjänstlokal för hela Normalm. År 1643, då Jakobs kyrka blivit färdig, skedde emellertid en delning, så att trakten öster om Brunkeberg lades till denna kyrka, medan Klara kyrka blev gudstjänstlokal för Normalm väster om Brunkeberg jämte nuvarande Kungsholmen. År 1671 blev Kungsholmen emellertid avsondrad till egen församling och år 1773 avsondrades den norra delen av församlingen till Adolf Fredriks församling. Brooma församling utgjorde annex till Klara under åren 1624—1663.

Stat år 1923. Utgifter: 160,141 kr.; inkomster: 71,800 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 5 öre, till prästerskapets avlöningskassa 2 öre och till folkskolan 2 öre. Dessutom extra utdebitering för år 1923: till dyrtidstillägg 3 öre samt till församlingsbiblioteket 1 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa 25 öre för varje mantalskriven person.

Avlöningsarm.m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., fri bostad. Indelningsersättning från Stockholms län 1,816.49 kr. Två komministrar: lön 4,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., två personliga lönetillägg 1,000 kr.,

fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., tre personliga lönetillägg 1,500 kr. Kantor: lön 1,500 kr., tre personliga lönetillägg 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 1,800 kr., ett personligt lönetillägg 300 kr., fri bostad. — För 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dyrtidstillägg i huvudsaklig överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Blom, A. P. R., byggnadsingenjör, kyrkovård; *Carlsson, C. A., maskinist; Dahlén, G. S., tandläkare; Edberg, K. T., snickarmästare; Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm., kyrkovård; *Rinman, E. B., huvudredaktör; Söderberg, F. F. V., fil. d.r.; *Törnberg, A. O. O:son, förste reparatör.

Kyrkonotarie.

Romare, P. B., aktuarie; t. 771 50.

Församlingens skolråd.

Se sid. 155.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 312.

Kyrkoherde.

Bokander, H. G. E.

Komministrar.

Bratt, E. J.; en vakant, *tjf.* Werner, A. I.

Pastorsadjunkt.

Vakant.

Klockare och kyrkofogde.

Lidström, C. A. R.

Organist.

Hägg, G. V.

Kantor.

Vakant, *tjf.* Wiberg, C. A.

Diakonissa.

(Klara östra kyrkogata 8, C.; t. Norr 111 50; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—11.)

Hansson, Ingeborg.

Kyrkovaktare.

Karlson, J. V.

Kungsholms församling.

(Ulrika Eleonora.)

Expedition: Parmmätaregatan 3, C.; t. 338 16, Norr 43 26; expeditionstid: 10—11 samt t. v. helgfria fredagar 7,30—8,30 e. m.

Nuvarande Kungsholms församling lydde ursprungligen under Solna, hörde jämte denna till Storkyrkoförsamlingen under åren 1529—1536 och kom 1643 till Klara församling. År 1671 skildes Kungsholmen från Klara och bildade egen

Kyrkl. in-stitu-tioner. församling med Solna som annex 1671—1685. På den nuvarande kyrkans plats lades 1673 grunden till den nya församlingens kyrka. En provisorisk träkyrka, som uppyggs redan året förut, uppbrann 1679, varefter gudstjänster höllös i ett hus vid Hantverkaregatan. Byggandet av kyrkan gick nämligen till följd av församlingens fattigdom och ringa invånarantal (1672 blott 193 personer) synnerligen långsamt; först 1688 kunde kyrkan invigas och uppkallades efter dåvarande drottningen Ulrika Eleonora. Fullständigt färdigbyggd blev kyrkan först 1757 och tornet först 1813.

Våren 1906 beslöt församlingen att i parken Stadshagen uppföra ett kapell. Kapellet, som byggdes huvudsakligen av donerade medel och ett anslag ur prästerskapets lönerregleringsfond, invigdes år 1910 och benämndes St Görans kyrka.

Stat år 1923. Utgifter: 289,185 kr.; inkomster: 16,830 kr.

Uttebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 30 öre, till skolkassan 8 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa av varje mantalsskriven person 1 kr. för man, 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 5,000 kr., ålderstillägg 1,500 kr., arvode för ökat arbete 1,500 kr., statsbidrag 705 kr., fri bostad. En komminister: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 2,000 kr., arvode för ökat arbete 500 kr., fri bostad; tre komministrar: lön 5,000 kr., fri bostad eller hyresersättning. Pastorsadjunkt: lön 3,600 kr., hyresbidrag 2,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Räkenskapsförare: lön 1,200 kr. Kyrkoskrivare: lön 900 kr. Klockare, kantor och kyrkofogde: lön 4,500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr. Organist och kantor i St Görans kyrka: lön 2,000 kr., ålderstillägg 600 kr. En kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., för städning 1,200 kr., fri bostad; en kyrkovaktmästare (St Görans kyrka): lön 1,200 kr., för eldning 400 kr., för städning 1,000 kr., fri bostad. — För 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}$ % av den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Barkman, E. V., förste revisor; *Borgström, A. G. S., justitieråd; *Edlund, F. A. E., snickare; Hellsten, F. W., syssloman; Lennström, J. A., posttjänsteman; Schreuder, F., fabriksidkare; *Sjöholm, G. E., grosshandlare, kyrkovård; *Wallerius, L., folkskollärare. *Suppleanter:* Kihlberg, A. R., järnvägstjänsteman; Johansson, E. I., svarvare; Hermansson, K. T. E., vaktmästare; en vakant.

Kyrkonotarie.

Eckerström, I. J. B. A. A. E., kamrerare; t. Norr 235 26.

En *räkenskapsförare*, en *kyrkoskrivare*.

Församlingens skolråd.

Se sid. 155.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 313.

Kyrkoherde.

Larsson, C. V.

Komministrar.

Blomquist, O. R., tjl., tjl. Ramsten, B. A.; Davidson, J. A. L.; Folkard-Holmgren, J. F.; Lindberg, J.

Pastorsadjunkt.

Mattson, O. M.

Klockare, kantor och kyrkofogde.

Sandberg, G. V.

Organist.

Svensson, J. E.

Organist och kantor i St Görans kyrka.

Laurin, S.

Diakonissor.

Nylander, Karolina, Bergsgatan 47, C.: t. Norr 242 02; mottagningstid: alla vardagar utom tisdagar 8,30—10 f. m.

Nilsson, Almina G., Arbetaregatan 33 A, C.; t. Kungsh. 17 61; mottagningstid: i bostaden vardagar 8—9 f. m., i St Görans kyrka vardagar 9—11 f. m.

Kyrkovaktmästare.

Gustafsson, N. E.; Larsson, B. K. S. (St Görans kyrka).

Adolf Fredriks församling.

Expedition: Kammakaregatan 30, Va.; t. 137 75, Norr 70 76; expeditionstid: 10—11.

Nuvarande Adolf Fredriks församling hörde först under Klara. År 1673 byggdes emellertid på den plats, där Adolf Fredriks kyrka nu ligger, ett kapell, St Olofs kapell, och då detta år 1675 invigdes, anvisades den del av församlingen, som låg norr om Kammakaregatan, bänkplatser i detta kapell. År 1773 fick denna trakt av Klara församling bilda egen församling, uppkallad efter konung Adolf Fredrik, och följande år blev församlingens kyrka färdig, uppyggt omkring det gamla kapellet. Enligt beslut av kyrkostämman den 6 mars 1905, fastställt av kungl. maj:t den 2 juni 1905, delades församlingen den 1 maj 1906 i trenne församlingar: Adolf Fredriks, Gustav Vasa och St Mattæus.

Stat år 1923. Utgifter: 230,562:84 kr.; inkomster: 18,195 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona.
Till prästerskapets avlöning 3 öre, till kyrkokassan 36 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg å 500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 2,500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr., ett ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Kantor: lön 2,000 kr., ett ålderstillägg 500 kr., personligt lönetillägg 800 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., personligt lönetillägg 300 kr., fri bostad. — Under år 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Andersson, O. A., posttjänsteman; Bruno, J. A., rektor; Hjelm, K. J., ingenjör; *Johansson, A. T., montör; Klint, J. A., fabriks- och kyrkovärd; *Lagergren, G. L., direktör, kyrkovärd; *Liljequist, O. E., poliskonstapel; *Rathsman, J. C. N., grosshandlare.

Kyrkonotarie.

Ljungman, C. J. D., auditör; t. 722 61.

Församlingens skolråd.

Se sid. 156.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 313.

Kyrkoherde.

Hasselrot, C. R.

Komminister.

Wallsterson, K. E.

Pastoratsadjunkt.

Wolffbrandt, E. G.

Pastorsadjunkt.

Mannström, C. O.

Klockare.

Kvarzell, J. A.

Kantor.

Arrhenius, B. A. A.

Organist.

Nordqvist, G. L.

Församlingssystemer.

(Saltmätaregatan 1, Va.; t. Norr 41 45; mottagningstid: alla dagar utom onsdagar 9—10.)

Molin, Märta C.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. R.

Gustav Vasa församling.

Expedition: Västmannagatan 63, Va.; t. 95 82, Norr 94 82; kyrkoherdens arbetsrum Norr 38; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (se vidare under denna församling), och i juni s. å. invigdes den nyuppförda kyrkan. Inom församlingen ligger Sabbatsbergs ålderdomshem, som till den 15 oktober 1910 utgjorde egen församling, men numera ingår i Gustav Vasa; inrättningen har dock fortfarande egen kyrka, egen pastor etc.

Stat år 1923. Utgifter: 256,327: 99 kr.; inkomster: 9,472 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona.

Till kyrkokassan 56 öre, till prästerskapets avlöning 3 öre, till skolkassan 3 öre och till församlingsbiblioteket 7 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. En förste kyrkovaktmästare: lön 1,250 kr., fyra ålderstillägg, vardera å 150 kr., bostad; en andre kyrkovaktmästare: lön 1,000 kr., fyra ålderstillägg, vardera å 150 kr., bostad. — Under år 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Enell, H. G. O., apotekare, kyrkovärd; *Fegth, J. P., bruksägare; von Friesen, F. H., kamrerare; Hallström, K. L. F., möbelsnickare; *Lindberg, G. E., f. d. hamnfogdeinspektör; Löfgren, A., sekreterare; Olsson, F. T., direktör; *Sällström, G. F. W., ingenjör, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Falkenberg, A. C. M., frih., kanslisekreterare; t. 788 99.

Församlingens skolråd.

Se sid. 156.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl. in-
stitutioner.** Församlingsbibliotekets styrelse.
Se sid. 313.

Kyrkoherde.

Hallberg, H. E.

Komminister.

Lindgren, J.

Pastoratsadjunkt.

Ankar, G. A.

Pastorsadjunkt.

Lund, B. A.

Klockare och kantor.

Bohlin, C.

Organist.

Olsson, O. E.

Diakonissor.

(*Gemensamma för församlingen och fattigvårdsstyrelsen: Västmannagatan 63, Va.; t. Norr 956, Norr 2407; mottagnings-
tid: tisdagar, fredagar och lördagar
9—11 f. m.*).

Norrbom, Karin M.; Johansson, Ruth H. G.

Förste kyrkovaktmästare.

Wärner, A. S.

En *andre kyrkovaktmästare*.

Sabbatsbergs ålderdomshem.

Torsgatan 32, Va.; t. 8606, Norr 7140.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Gustav Vasa församling. (Jfr sid. 122.)

Predikant.

Wolfbrandt, E. G.

En *organist* och *försångare*, en *vaktmästare*.

S:t Matteus församling.

Expedition: Västmannagatan 92, Va.; t. 11491, Norr 21450 (kyrkoherdens expeditionssum); 11499, Norr 9480 (expeditionen); expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (jfr ovan under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen blivit uppförd och invigd år 1903. Inom församlingen ligger borgerskapets ankhus, som förut utgjort egen församling. Genom kungl. förordning den 30 september 1910, som trädde i kraft den 15 oktober samma år, upphörde inrättningen att vara egen församling, men har fortfarande eget prästerskap, som den själv avlönar. Enligt å kyrkostämman fattat beslut skall kyrkan under år 1923 undergå om- och tillbyggnad samt reparation för en kostnad av högst 400,000 kr., utgående av lånemedel.

Stat år 1923. Utgifter: 224,949:14 kr.; inkomster: 5,243:56 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 27 öre, till prästerskapets avlöning 1 öre, till skolkassan 5 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 krona för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., ett ålderstillägg å 500 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 4,000 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., den ene ett ålderstillägg å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 800 kr. Klockare och kantor: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., extra ersättning 200 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., ett ålderstillägg å 500 kr. Förste kyrkovaktmästare: lön 2,000 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: lön 1,700 kr., fri bostad. — För år 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dyrtidstillägg med 80 % å den del av den kontanta lönen, som ej överstiger 1,800 kr., med 30 % å den del av lönen, som överstiger 1,800 kr. men ej 4,800 kr., samt med 10 % å överskjutande belopp.

Församlingens kyrkoråd.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; Anderberg, A. W., kamrerare; *Andersson, G., verkstadsarbetare; Jakobsson, U. G. W., roteman; Karlén, O. J., sekreterare; Kihlmark, R. R., direktör, kyrkovärd; *Lindahl, F. V., överpostiljon; *Sjöman, E. F., grosshandlare, kyrkovärd.

Suppleanter: *Färnlöf, J. G., grosshandlare; Jacobson, T. A., intendent; *Lamby, B. A., tf. taxeringskommissarie; *Lindén, K. J. V., ingenjör; Lundstedt, J. H., chaufför; Mårtensson, K. F. D., brandförmän; Palm, A. A. E., kapten; *Vestin, K. G., snickeriarbetare.

Kyrkonotarie.

Edman, P. V., rådman; t. 737 04.

Församlingens skolråd.

Se sid. 156.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 314.

Kyrkoherde.

Berglund, A. A. T.

Komministrar.

Holmbäck, A. J.; Wikmark, C. R.

Pastoratsadjunkt.

Gunnard, O. B.

Pastorsadjunkt.

Wiklund, E. W.

Klockare och kantor.

Ahlberg, D. J.

Organist.

Althén, K. R.

Diakonissor.

(Matteuskyrkan, Dalagatan 80, Va.; t. Norr 298 42; mottagningstid: alla dagar utom onsdagar 9—10.)

Pauli, A. Irene V.; Stensgård, Ester A. V.

Förste kyrkovaktmästare.

Hanning, F. O.

En andre kyrkovaktmästare.

Borgerskapets änkhuss.

Norrtullsgatan 45, Va.; t. Norr 54 38.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår numera i Matteus församling. (Jfr ovan och sid. 323.)

Avlöningar. Predikant: arvode 1,600 kr. Organist: arvode 750 kr.

Predikant.

Gunnard, O. B.

En organist.

Jakobs församling.

Expedition: Jakobsgatan 2, C.; t. 539, Norr 69 50; expeditionstid: 10—11.

Jakobs kyrka omtalas i urkunder från trettonhundratalets mitt. Jakobs församling var i början förenad med Solna. Den gamla kyrkan nedrevs av Gustav Vasa, varefter alla invånarna på Norrmalm begagnade sig av Klara kyrka. En ny kyrka började byggas under Johan III:s tid, men avstannade arbetet vid hans död, och kyrkan invigdes först 1643. Samma år, den 25 november, delades Norrmalm i två församlingar, Klara och Jakobs, med Brunkeberg som gräns. Denna delning ägde orubbat bestånd till 1671, då de av Norrmalms invånare, som bodde omkring S:t Johannis kapell (>Kungsbacksoerne) bildade egen församling med av ärkebiskopen men icke av konsistoriet erkänd kyrkoherde. Denna delning upphörde emellertid snart och >Kungsbacksoerne< fingo i stället gudstjänstlokal i S:t Olofs kapell under Klara församling. År 1672 skildes Ladugårdslandet från Jakobs församling, dock utan egen präst, då Ladugårdslandet skulle skötas och förestås av amiralitetspredikanterna under kyrkoherdens i Jakob inseende såsom »superintendent vid amiralitetet». Sedan amiralitetet i början på 1680-talet flyttats till Karlskrona, skildes Jakob och Ladugårdslandet fullständigt 1696.

Den 1 maj 1907 skildes Jakobs och Johannes församlingar.

Stat år 1923. Utgifter: 270,000 kr.; inkomster: 41,000 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 20 öre och till prästerskapets avlöningskassa 2 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa av varje mantalsskriven person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., dessutom två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 1,800 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Räkenskapsförare: lön 2,000 kr. Klockare: lön 4,000 kr., fri bostad. Organist: lön 3,000 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 2,500 kr., fri bostad. — För första halvåret 1923 utgå dessutom dyrtidstillägg till i tjänst varande befattningshavare med 100 % av den kontanta lönen.

Församlingens kyrkoråd.

Jonsson, G. A., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); Haak, O. K., direktör, kyrkovärd; *Lindberg, L. U. R., bruksägare; Ottergren, J. F., direktör; *Rundquist, C. A., rådman, kyrkovärd; Sjögren, J. O., direktör; *Wachtmeister, H. H:son, greve, f. d. generaldirektör.

Kyrkonotarie.

Afzelius, A. C. A., rådman; t. Brevik 77.

En räkenskapsförare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 157.

Kyrkoherde.

Vakant.

Vice pastor.

Jonsson, G. A. (se nedan).

Komminister.

Rosenius, P. J.

Pastoratsadjunkt.

Jonsson, G. A. (se ovan).

Pastorsadjunkt.

Buréus, B. G. E.

Klockare.

Gustafsson, A. M.

Organist.

Lindström, A. E.

Kantor.

Malm, E. G. V.

Diakonissa.

(Jakobsgatan 4, C.; t. Norr 209 33; mottagningstid: alla vardagar 9—11).

Unger, Ingegerd E.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, K. A.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkl. Johannes församling.

in- Expedition: Kammakaregatan 12, Va.;
stitu- t. 7180, Norr 9 09; expeditionstid: var-
tioner. dagar 10—11 samt helgfria fredagar
7,30—8,30 e. m.

Enligt traditionen anlade Magnus Ladulås 1286 nära den plats, där Johannes kyrka nu ligger, ett hospital och ett kapell, som till rid-daren S:t Georgs ära kallades S:t Görans kapell. På 1450-talet utlades en del av kapellets tomt till begravningsplats åt Jakobs församling, medan dess kyrkogård till stor del var utlagd till Kungsträdgården. Sedan Gustav Vasa 1527 låtit nedriva kapellet, låg tomten i mer än hundra år öde och namnet förvandlades till Brunkebergs-kyrkogården. På 1630-talet byggdes där emellertid ett gravkapell, som även användes till gudstjänstlokal för kronans manskap. Först 1671 började det användas till gudstjänster för församlingen under den tid förslag var å bane att skilja Jakobs och Johannes församlingar (jfr ovan under Jakobs församling). Under Gustav III:s tid lades grunden till en ny kyrka, men avstannade arbetet snart. År 1890 invigdes en ny kyrka på platsen, och skildes församlingen den 1 maj 1907 från Jakobs. År 1904 invigdes vid Vanadislunden ett kapell, S:t Stefanskapellet. *Stat år 1923.* Utgifter: 225,400 kr.; inkomster: 17,400 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 45 öre, till prästerskapets av-löning 2 öre samt till skolkassan och biblioteket 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets av-löning av varje skattskyldig person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad; en komminister: lön 4,000 kr., per-sonligt lönetillägg 1,000 kr., fri bostad. Pas-toratsadjunkt: lön 3,000 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr., samt fri bostad. En pastorsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., fri bostad; en pastors-adjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad. Kyrkonar-iarie: arvode 800 kr. Klockare och kyrko-fogde: lön 2,500 kr., ersättning för mistade sporter 200 kr., lönetillägg 300 kr., ålders-tillägg 200 kr., lön som kyrkofogde 500 kr., fri bostad. Organist: vid Johannes kyrka, lön 2,000 kr.; vid Stefanskyrkan, lön 1,200 kr., ålders-tillägg 800 kr. Kantor: lön 1,500 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare vid Johannes kyrka: lön 1,800 kr., fri bostad och värme. Kyrkovaktmästare vid Stefans-kyrkan: lön 1,800 kr., hyresersättning 500 kr. — Under år 1923 utgår dessutom till i tjänst varande befattningshavare dyrtidstillägg (rörligt tillägg) i överensstämmelse med för stadens be-fattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ord f. (se nedan); Andersson, T. A., ombudsman, stadsfullm.; Carlson, C. A., tjänsteman; Hedlund, K. E., in-strumentmakare; *Hellberg, J., maskinsnickare; *Hjort, C. A., kontorscheff; Hjorth, J. E., direk-tör, kyrkovård; *Lindberg, A. W., kamrerare; *Svedelius, C., rektor; Wassberg, A., f. d. över-lärare; *Wiklund, S. H. S., f. d. distriktschef, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Engellau, I. L., advokat; t. 97 49.

Församlingens skolråd.

Se sid. 157.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 314.

Kyrkoherde.

Öhman, K.

Komministrar.

Lignell, E.; Wenner, P. A.

Pastoratsadjunkt.

Ring, G. E. T.

Pastorsadjunkter.

Edsman, J. E.; Folke, E. T.

Klockare och kyrkofogde.

Jansson, C. H. T.

Organister.

Hultstrand, O. T. G. (Johannes kyrka); Wahl-stedt, Edla (Stefanskyrkan).

Kantor.

Wiklund, V.

Diakon och diakonissor.

(Freggatan 25, Va.; t. Vasa 18 02, Norr 297 84; mottagningstid: alla vardagar utom onsdagar 8—10 f. m.)

Månsson, G.; Törneblad, M. Ch. (Mia); Claës-son, Rut D. C.

Kyrkovaktmästare.

Boman, B. R. V. (Johannes kyrka), t. Norr 10 26; Beijer, E. W. (Stefanskyrkan), t. Vasa 74 59.

Engelbrekts församling.

Expedition: Östermalmsg. 67, Ö.; t. 10803 (expeditionen); 778 47 (kyrkoherden); ex-peditionstid: vardagar (utom lördagar) 10—11 samt helgfria fredagar 6,50—7,30 e. m.

Församlingen skildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (jfr nedan under denna förs.). Grund till en kyrka för församlingen lades den 14 maj 1910; kyrkan invigdes den 25 januari 1914. Ett kapell i Hjorthagen invigdes den 25 mars 1909.

Stat år 1923. Utgifter: 343,752: 14 kr.; inkomster: 2,000 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 36 öre till prästerskapets avlöning 2 öre och till skolkassan 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning 50 öre för varje mantalsskriven person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 750 kr., fri bostad och värme. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad och värme. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., fri bostad och värme. Pastorsadjunkt: 3,000 kr., fri bostad och värme. Kyrkonotarie: 700 kr. Ett skrivbiträde: lön 1,500 kr. Klockare: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,500 kr., viss ersättning 200 kr., fri bostad och värme. Organist i Engelbrektskyrkan: 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist och kantor i Hjorthagskyrkan: 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Förste kyrkovaktmästare: 2,200 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad och värme. Andre kyrkovaktmästare: 1,500 kr., personligt lönetillägg 200 kr., fri bostad och värme. — För år 1923 utgå dessutom dyrtidstillägg till i tjänst varande befattningshavare enligt å kyrkostämman fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Lindhagen, L. T., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Hallendorff, C. J. H.**, professor; **Johansson, N. J. A.**, byggmästare; **Lind, G. H.**, trädgårdsdirektör, kyrkovärd; ***Lindgren, G. A. H.**, hovintendent; **Malm, O. B.**, generallöjtnant; ***Odencrants, L. A.**, bankdirektör, kyrkovärd; **Planting-Gyllenbåga, E. J. C.**, regeringsråd; ***Wickström, C. T.**, cementarbetare.

Suppleanter: ***Anderberg, J. O.**, byggmästare; ***Boije, K. E.**, målarmästare; **Hay, B.**, kabinetskammarherre; **Holmgren, K. G.**, kamrerare; **Höglund, C. H.**, grosshandlare; ***Jansson, P. J.**, arbetsförman; **Lind, N. G. C.**, bokhållare; ***Murray, f. Tamm, Elisabet**, fru.

Kyrkonotarie.

Åkerman, G. A., kansliråd; t. 105 94.

Församlingens skolråd.

Se sid. 157.

Kyrkoherde.

Lindhagen, L. T.

Komminister.

Lindh, A.

Pastoratsadjunkt.

Arbin, E. V.

Pastorsadjunkt.

Kyhlberg, G.

Klockare.

Blomberg, C. H.

Organist

(i Engelbrektskyrkan).

Lindberg, O. F.

Kantor

(i Engelbrektskyrkan).

Åhlén, D. M.

Organist och kantor

(i Hjorthagskyrkan).

Eklöf, J. E.

Diakonissa.

(Östermalmsgatan 67, Ö.; t. Norr 124 95; mottagningstid: alla vardagar utom måndagar 9—11.)

Ingman, Rosa M.

Förste kyrkovaktmästare.

Granfelt, A. M.

En andre kyrkovaktmästare.

Hedvig Eleonora församling.

Expedition: Jungfrugatan 7B, Ö.; t. 72262; expeditionstid: 10—11.

Ladugårdslandet hörde först under Jakobs församling. År 1656 ansåg Karl X Gustav lämpligt bygga en kyrka på Ladugårdslandet för amiralitetet, och lades grunden 1658, men avstannade bygget snart, och en träkyrka uppbyggdes på amiralitetets bekostnad vid Storgatan 1670. Den 17 april 1672 fick Ladugårdslandet bilda egen församling, till en början dock utan egna präster, då amiralitetspredikanterna under tillsyn av kyrkoherden i Jakob skötte själavården. Först sedan amiralitetet på 1680-talet flyttats till Karlskrona, blev skilsmässan 1696 fullständig. År 1730 återupptogs byggandet av stenkyrkan, som slutligen den 21 augusti 1737 blev invigd och kallad Hedvig Eleonora, sannolikt efter Karl X Gustavs gemål. Följande år nedrevs den provisoriska träkyrkan. Den 1 maj 1906 delades församlingen i tre: Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Stat år 1923. Utgifter: 268,833: 33 kr.; inkomster: 20,300 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 38 öre, till prästerskapets avlöning 1 öre och till skolkassan 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning 50 öre för varje mantalsskriven person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg å 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., personligt lönetillägg 500 kr., ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., personligt lönetillägg 1,400 kr., fri bostad (personl.). Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., personligt hyresbidrag 4,000 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Ett skrivbiträde: lön 1,800 kr. Klockare: 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., viss ersättning 400 kr., fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr. Kantor: 2,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., viss

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkl. ersättning 400 kr., fri bostad. — För 1923 utgå dessutom tillsvidare dyrtidstillägg till i tjänst varande befattningshavare enligt å kyrkostämma fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Bergman, B. O., justitieråd; Carlstedt, P., verkställare; *Cervin, N. H., skräddarmästare, stadsfullm., kyrkovärd; Edman, P. V., rådmän; *Fellenius, K. G. G., tf. taxeringskommisarie; Hultström, J. D., bokbinderidkare; Johanson, E., grosshandlare, kyrkovärd; *Johansson, F. E., slottsbyggmästare.

Kyrkonotarie.

Holmström, G. S., sekreterare; t. 216 22.

Ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 158.

Kyrkoherde.

Källander, A. J.

Komminister.

Kihlgren, J.

Pastoratsadjunkt.

Schröderheim, E. Ph.

Pastorsadjunkt.

Bergman, E. H. F.

Klockare.

Morén, J. T. (se nedan).

Organist.

Blom, O. L.

Kantor.

Morén, J. T. (se ovan).

Diakonissa.

(Församlingshuset, Jungfrugatan 7 B, Ö.; t. Norr 54 05; mottagningstid: alla vardagar 9—10 f. m.)

Olson, Ellen M.

Kyrkovaktare.

Jansson, A. V.

Oscars församling.

Expedition: Fredrikshovsgatan 3, Ö. Dj.; t. 719 47 (under expeditionstiden), Norr 72 92; expeditionstid: 10—11.

Församlingshyddan: Lovisagatan 2, Ö. Dj.; t. Norr 144 80.

Oscars församling avskildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (se vidare under denna förs.). En kyrka, som erhöi namnet Oscarskyrkan, hade redan före delningen uppbyggts och invigts år 1903. Under åren 1920—1922 har en omfattande restaurering av kyrkans inre ägt rum.

Djurgårdskyrkan har förut begagnats till skola. Närmast för detta ändamål skänktes den år 1830 till »Djurgårdsförsamlingen» med rättighet att använda skolrummet och dess arkiv till kyrka och sakristia.

Stat år 1923. Utgifter: 274,284: 22 kr.; inkomster: 28,266: 16 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 19 öre, till prästerskapets avlöning 2 öre, till kyrkorestaurering 13 öre och till skolkassan 1 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning 50 öre för varje mantalsskriven person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., ett ålderstillägg å 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., personligt lönetillägg 600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., lönetillägg 1,000 kr., hyresbidrag 2,400 kr. Kyrkonotarie: arvode 700 kr., personligt lönetillägg 200 kr. Skrivbiträde: lön 2,100 kr. Klockare: lön 2,000 kr., två ålders-tillägg, vardera å 500 kr., ersättning för mistade inkomster 350 kr. samt fri bostad. Organist: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Organist i Djurgårdskyrkan: 500 kr. Kantor: lön 2,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., lönetillägg 500 kr., ersättning för mistade inkomster 250 kr., fri bostad. Vaktmästare och eldare: lön 2,000 kr., hyresbidrag 500 kr. — För år 1923 utgå dessutom till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}$ % av den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Broman, J. W., direktör; *Carlson, L. F., grosshandlare; Ekman, A., krigsråd; *Hedman, G. L., bankkamrerare; Indebetou, C. D. G., direktör; *Lewander, A. F. C. E., f. d. bruksdisponent, kyrkovärd; Malm, P. L., stadskamrerare, kyrkovärd; *Melanders, A. I., brädgårdsarbetare; Nilsson, N., byggmästare; *Thulin, J. A., trädgårdsmästare.

Kyrkonotarie.

Törnelli, E. R., registrator; t. 770 68.

Ett skrivbiträde.

Församlingens skolråd.

Se sid. 158.

Kyrkoherde.

Bengtson, H. G. V.

Komminister.

Aurelius, B. O.

Pastoratsadjunkt.

Algård, N. S. H.

Pastorsadjunkt.

Sundelin, R. U. J.

Klockare.

Sandberg, O. T. (se nedan).

Organister.

Vrethblad, V. P. (Oscarskyrkan); Liljeholm, f. Skog, Anna S. (Djurgårdskyrkan).

Kantor.

Sandberg, O. T. (se ovan).

Diakonissa.

(Fredrikshovsgatan 3, Ö.Dj.; t. 71947, Norr 7292; mottagningstid: alla vardagar 9—10 f. m.)

Könsberg, Elsa Ch.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, P. A.

En vaktmästare och eldare.

Katarina församling.

Expedition: Högbergsgatan 15, Sö.; t. 7661, Söder 338 20; expeditionstid: vardagar (utom lördagar) 9—10,30 samt helgfria fredagar 7,30—8,50 e. m.

På den plats, där Kristian Tyrann år 1520 låtit bränna liken av de i Stockholms blodbad dödade jämte Sten Sture d. y:s lik, lät Johan III 1576 resa ett mindre kapell, som till minne av Sture kallades Sturekapellet. Karl X Gustav lät år 1656 lägga grunden till Katarina kyrka, sedan han två år förut förordnat om södra malmens delande i två församlingar, Maria och Katarina, den senare sannolikt uppkallad efter hans moder. År 1723 nedbrann kyrkan men återuppybyggdes sedan.

Åren 1917—18 uppfördes genom sällskapet för främjande av kyrklig själavård, för insamlade gåvomedel och med bidrag från församlingen, en kyrka i Helgalunden avsedd att ersätta en provisorisk gudstjänstlokal på samma ställe. Kyrkan invigdes den 28 april 1918 under namnet *All-helgonakyrkan*.

Den 1 maj 1917 avskildes en tredjedel av Katarina församling till en ny församling, benämnd Sofia församling (se nedan).

Inom församlingen låg tidigare Danviks hospital med eget prästerskap. Det nya »Danviks hem» är beläget i Nacka församling.

Stat år 1923. Utgifter: 334,890 kr.; inkomster: 60,530 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 30 öre, till prästerskapets avlöning 20 öre och till folkskolan 10 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., dessutom två ålderstillägg, vardera å

500 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad, den ene personligt lönetillägg 1,000 kr. En pastoratsadjunkt: lön 4,000 kr., fri bostad. En pastorsadjunkt: lön 3,500 kr., fri bostad; en pastorsadjunkt: lön 2,000 kr., personligt lönetillägg 300 kr., dessutom från pastoraliefonden 1,800 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Kyrkoskrivare: arvode 2,940 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 4,350 kr., fri bostad. En organist: lön 4,000 kr. En kantor: lön 3,400 kr. En kyrkovaktmästare: lön 3,660 kr., fri bostad. — För 1923 utgår dessutom tillsvidare till i tjänst varande befattningshavare rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder. Till de prästerliga befattningshavarna utgår dessutom ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta grundlönen.

Församlingens kyrkoråd.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Andersson, K. G., skräddare; *Bergström, A. W., arkitekt, kyrkovärd; *Blomberg, A. W., grosshandlare; Bohlin, J. A. S., kontorschef, kyrkovärd; Ek, W. E., ombudsman; *Elméus, C. K. J., arkitekt, stadsfullm.; Forssberg, E. V., direktör, stadsfullm., kyrkovärd; Hillström, J. A. A., utkörare; Jansson, f. Kling, Boda F., fru; *Johnsson, C. E., försäkringsagent; *Lundin, H., telefonreparatör; Zetterlund, C. R., kontorschef.

Kyrkonotarie.

Lundwall, S. A., advokat; t. 33212, Norr 1212.

En kyrkoskrivare.

Församlingens skolråd.

Se sid. 159.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 315.

Kyrkoherde.

Landquist, C. A. E.

Komministrar.

Ahlfeldt, R. A.; Edquist, C.

Pastoratsadjunkt.

Gyberg, P. J.

Pastorsadjunkter.

Kihlstedt, G.; Swensson, S. E.

Klockare och kyrkofogde.

Berglöf, C. A. R.

Organist.

Larsson, J. W.

Kantor.

Ralf, E. K.

Församlingssystrar.

Landquist, Hanna; Rydén, Greta K., Högbergsgatan 13, Sö.; t. Söder 13843; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner.** **Dahlgren**, Emma A. J.; *Östgötagatan 79, Sö., t. Söder 136 08; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*
Alenius, Thelka E.; *Helgalunden 2, Sö.; t. Söder 18 00; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. P.

Dessutom en organist och en kyrkovaktmästare vid Allhelgonakyrkan.

Sofia församling.

Expedition: Bondegatan 66, Sö.; t. 207 56, Söder 338 13; expeditionstid: vardagar 9—10 samt helgfria fredagar 7—8 e. m.

Församlingen skildes från Katarina den 1 maj 1917. (Jfr ovan under denna förs.) Grunden till kyrkan lades redan år 1903, sedan med anledning av reformationsjubelfesten insamlade medel till en minneskyrka i Stockholm år 1898 överlämnats till Katarina församling som grundplåt till en ny kyrka. Den invigdes år 1906 och kallades efter dåvarande drottningen för Sofiakyrkan.

Stat år 1923. Utgifter: 115,724: 36 kr.; inkomster 12,186: 36 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 50 öre, till prästerskapets avlöning 15 öre och till folkskolan 8 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man, 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., extra lönetillägg 1,000 kr., fri bostad. En pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., extra lönetillägg 1,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 400 kr. En klockare: lön 2,300 kr., fri bostad. En organist: lön 2,000 kr., dessutom två ålderstillägg, vardera å 500 kr. En kantor: lön 1,200 kr. En kyrkovaktmästare: lön 2,200 kr., fri bostad. — För 1923 utgår dessutom tillsvidare till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $33\frac{1}{3}\%$ av den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Klefbeck, E. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Backman**, C. A., direktör; ***Björkman**, O. E., diversearbetare, stadsfullm.; ***Dahlberg**, L. A., ingenjör; ***Engberg**, J. A. A., murare; ***Liljebäck**, E. S., tapetserare; **Lind**, C. M., fabriksarbetare; ***Ljungberg**, P. G. L., handelsarbetare; **Nordenson**, H., fl. d.; **Weideman**, C. O., åkeriföreståndare, stadsfullm., kyrkovärd; **Wihlander**, A. G., överlärare, kyrkovärd.

Kyrkonotarie.

Looström, A. B., amanuens; t. 772 35.

Församlingens skolråd.

Se sid. 160.

Kyrkoherde.

Klefbeck, E. A.

Komminister.

Adolfsson, C. O. H.

Pastoratsadjunkt.

Krook, O.

Klockare.

Broman, J. A. (se nedan).

Organist.

Wennerberg-Reuter, Sara M. E. E.

Kantor.

Vakant, *tjfr. Broman*, J. A. (se ovan).

Församlingssystrar.

Ehrnberg, M. J. (Hanna); **Jansson**, Anna E.; *Borgmästaregatan 11, Sö.; t. Söder 331 11; mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Sköldström, K. L.

Maria församling.

(Maria Magdalena.)

Expedition: St Paulsgatan 10, Sö.; t. 74 34, Söder 339 68; expeditionstid: 9—10,30.

Maria Magdalena församling omfattade ursprungligen hela Södermalm. Kyrkan upbyggdes allra först 1347 men nedrevs redan 1527. Började åter upbyggas 1576 och blev färdig 1634 men nedbrann 1759, varpå den genast återupbyggdes och kunde i sitt nuvarande skick invigas redan 1763. Församlingens förste pastor (kaplan) omnämnes 1354. Inom församlingen ligga Rosenlunds ålderdomshem och borgerskapets gubbhus, som till den 15 okt. 1910 utgjorde egna församlingar, men genom kungl. förordn. den 30 sept. 1910 upphörde att vara detta. Båda hava dock fortfarande eget prästerskap m. m.

År 1917 påbörjades å Högalidsberget bygandet av en ny kyrka för församlingens västra del, vilken beräknas bli färdig under loppet av år 1923 (invigning beräknas ske den 10/6).

Stat år 1923. Utgifter: 323,722: 50 kr.; inkomster: 23,122: 50 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 65 öre, till prästerskapets avlöning 8 öre och till skolkassan 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje mantalsskriven person 1 kr. för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lösen för 2,800 kbft spannmål 11,606:76 kr., 1,714 kr., fri bostad. Två komminister vardera: lösen för 1,400 kbft spannmål 5,803:38 kr., 857 kr., fri bostad samt i personligt lönetillägg 750 kr. åt nuvarande innehavarna. En pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad samt personligt lönetillägg 2,000 kr.; en pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., hyresersättning 800 kr. samt personligt lönetillägg 1,700 kr. Pastorsadjunkt avlönas av kyrkoherden. Kyrkonotarie: 700 kr., arvode för räkenskapers uppgörande 300 kr. Ett skrivbiträde: lön 1,000 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., fri bostad samt personligt lönetillägg 1,000 kr. Organist: lön 2,000 kr. samt personligt lönetillägg 1,000 kr. Kantor: lön 2,000 kr. samt personligt lönetillägg 1,000 kr. Kyrkovaktmästare: 2,000 kr., personligt tillägg 300 kr., fri bostad, för städning 500 kr. Vaktmästare och eldare: 1,800 kr., personligt tillägg 150 kr., fri bostad, för städning 500 kr., för ringning 400 kr. — För 1923 utgå dessutom till i tjänst varande befattningshavare rörligt dyrtidstillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare tidigare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Bergstedt**, C. O., ingenjör; ***Blomdahl**, P. A., byggmästare, kyrkovård; ***Janse**, O. T., tf. riksantikvarie; **Johansson**, E. G., ombudsman, stadsfullm.; ***Lagergren**, D. G., kassör; ***Svensson**, A., bageriföreståndare; ***Svensson**, J., skeppsmäklare; **Wassén**, C., disponent, kyrkovård; **Östberg**, J., f. d. kammarrättsråd, stadsfullm.; **Österberg**, J. E. J., vaktkonstapel. *Suppleanter:* **Lundgren**, A., typograf; **Skoglund**, P. E., direktör; **Larsson**, J. L., svarvarmästare; **Karlsson**, K. G., vaktkonstapel; **Söderlund**, W. A. L., direktör; **Avén**, C. O., f. d. polisöverkonstapel.

Kyrkonotarie.

Masreliez, K. V., rådman; t. 96 69.

Församlingens skolråd.

Se sid. 160.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolorådet, se sid. 160.

Kyrkoherde.

Eklund, K. A.

Komministerar.

Winberg, I.; **Molin**, O. E.

Pastoratsadjunkter.

Nilsson, N. U.; en vakant.

Pastorsadjunkt.

Willis, O. M. A.

Klockare och kyrkofogde.

Arring, J. A. A:son.

Organister.

Heintze, G. Hj. (Maria kyrka); **Åhlén**, G. V. (nya kyrkan å Högalidsberget).

Kantorer.

Lindqvist, G. H. (Maria kyrka); **Hellerstedt**, S. M. H. (nya kyrkan å Högalidsberget).

Diakonissa.

(*Brännkyrkagatan 187, Sö.; t. Söder 31229; mottagningsid: alla vardagar utom tisdagar 8—9,30 f. m.*)

Engström, Emy.

Kyrkovaktmästare.

Johanson, T. E.

En vaktmästare och eldare.

Rosenlunds äldershem.

Skånegatan 1, Sö.; t. 12 09, Söder 31106.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Maria församling. (Jfr sid. 123.)

Predikant.

Nilsson, N. U.

En organist och försångare.

Borgerskapets gubbhus.

Högalidsgatan 28; t. 37 52, Söder 337 58.

Inrättningen, som förut utgjort egen församling, ingår numera i Maria församling. (Jfr ovan och sid. 323.)

Avlöningar. Predikant: arvode 1,300 kr. Organist: arvode 400 kr. (Dessutom dyrtidstillägg.)

Predikant.

Willis, O. M. A.

En organist.

Brännkyrka församling.

Expedition: Kommunalhuset, Liljeholmen; t. Liljeholmen 14; expeditionstid: vardagar, utom lördagar, 9—11 samt fredagar 6—7,30 e. m.

Församlingen benämndes ursprungligen Ovanför eller Wantör. Anledningen till namnförändringen är utan tvekel de många eldsvådor, som kyrkan undergått, och gissningsvis utsattes denna till år 1452, då Kristian I:s danska flotta efter ett misslyckat landstigningsförsök vid Kåpplingeholmen (nuv. Blasieholmen) måste draga sig tillbaka och därvid brände trakten söder om Stockholm. Av denna eller annan eldsvåda har säkerligen hela församlingen fått sitt namn Brändekyrka eller Bränkyrka. Församlingen var tidigare sammanslagen med Sollentuna, men åtskildes församlingarna år 1260. Församlingen hade då ett kapell på södra bergen, som användes även av Katarina församling (som också lydde under

Kyrkl. in-stitutioner. grevskapet Årstad). Så småningom förskaffade sig emellertid Katarina församling egen präst. Genom kungl. brevet den 28 juli 1587 förordnades slutligen, att kyrkoherden i Huddinge skulle vara kyrkoherde även i Brännkyrka med skyldighet att i nämnda församling hålla »sigh en lärhd schickelig Cappellan». Sedan dess hava de båda församlingarna haft gemensam kyrkoherde, till dess Brännkyrka, enligt kungl. brevet den 31 dec. 1913, fr. o. m. den 1 maj 1914 ånyo blev självständigt samt lades under Stockholms konsistorium.

Genom sällskapet för främjande av kyrklig själavård hava inom församlingen uppförts två mindre kyrkobyggnader. Den ena, benämnd *S:t Sigfrids kyrka* och belägen vid Blommensberg, har tidigare under namn av Stefanskapellet varit uppförd inom Johannes församling, men flyttades till sin nuvarande plats i Brännkyrka församling år 1904 och blev därvid väsentligt utökad. Fr. o. m. 1918 har församlingen, som tidigare bidragit till bestridande av kostnaderna, ensam övertagit underhållsskyldigheten för densamma. Den andra, *Enskede kyrka*, uppfördes under åren 1913—1915 och förvärvades av församlingen år 1918.

Stat år 1923. Utgifter: 172,856: 82 kr.; inkomster: 11,000 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 30 öre, till prästerskapets avlöning 6 öre och till folkskolan 4 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr. jämte boställe, tillfällig löneförbättring 800 kr. Tre komministrar: lön 5,000 kr., dessutom i hyresersättning 1,800 kr., tillfällig löneförbättring 700 kr. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. jämte ersättning för bostad m. m. 3,000 kr., tillfällig löneförbättring 300 kr. Kyrkonotarie: arvode 900 kr. Ett skrivibiträde: lön 2,160 kr. Klockare: lön 3,360 kr., tre ålders-tillägg, vardera å 300 kr., efter resp. 3, 6 och 9 år, dessutom hyresersättning 600 kr. Organist och kantor: vid Brännkyrka kyrka: lön 1,500 kr., dessutom boställe; vid S:t Sigfrids kyrka: lön 1,000 kr.; vid Enskede kyrka: lön 1,000 kr. Kyrkovaktmästare: vid Brännkyrka kyrka: lön 3,300 kr.¹⁾; vid S:t Sigfrids kyrka: lön 1,000 kr.; vid Enskede kyrka: lön 680 kr., dessutom bostad, värme och lyse. En kyrkogårdsvaktmästare: lön 3,150 kr.¹⁾ — För 1923 utgå dessutom till i tjänst varande befattningshavare dels ett fast dyrtidstillägg med $3\frac{1}{3}$ % å den kontanta lönen, dels rörligt tillägg i överensstämmelse med för stadens befattningshavare gällande grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Andersson, J. F.**, verkstadsföreståndare;

¹⁾ Denna lön avser jämväl anställning hos församlingens kyrkogårdsnämnd.

***Blom, J. E.**, maskinarbetare; **Friberg, A. E.**, frukthandlare; **Johansson, E. W.**, förtroendeman; **Johansson, O. L.**, brädgårdsarbetare; **Lagerbjelke, J. G.**, greve, byråchef, vice ordf.; **Lundh, J. A.**, folkskollärare; ***Nilsson, C. R.**, föreståndare; ***Sandberg, C. A. J.**son, förman; ***Sandeberg, M. O.**, slakthus- och saluhallsdirektör, kyrkovård.

Suppleanter: ***Gäbel, M.**, disponent; **Johansson, C. O. G.**, järnvägsman; ***Källberg, K. J. R.**, arrendator; **Lindén, D. E.**, typograf; **Lindgren, E. R.**, grovarbetare; **Lundberg, E. B.**, spårvägsman; ***Pettersson, L.**, nämndeman; **Roswall, C. A. A.**, riksgäldskommissarie, kyrkovård; ***Sandberg, T.**, sjukgymnast; ***Söderlund, C.**, järnvägsman.

Kyrkonotarie.

Öström, J. N. H., bitr. fattigvårdsinspektör; t. Liljeholmen 3 89.

Församlingens skolråd.

Se sid. 161.

Kyrkoherde.

Lindskog, H. J.

Komministrar.

Lagerkranz, J. L.; två vakanta, *tj. f.* **Collini, C. G. E.**, **Helén, H. V. J.**

Pastorsadjunkt.

Vakant.

Klockare.

Öhlander, H. A. G.

Organister och kantorer.

Granér, C. T. (Brännkyrka kyrka); **Lundgren, P. I.**, *tf.* (S:t Sigfrids kyrka); **Jarne, F. J.**, *tf.* (Enskede kyrka).

Församlingssyster.

Söderholm, Elsa K.; *Torggatan 1 D, Tellusborg; t. Aspudden 60; mottagningstid: 8—9 f. m.*

Kyrkovaktmästare.

Lövgren, C. O. (Brännkyrka kyrka); **Hallström, K. E. A.** (S:t Sigfrids kyrka); **Hammarström, f.** **Pettersson, Alma S.** (Enskede kyrka).

En *kyrkogårdsvaktmästare* (vid nya begravningsplatsen).

Bromma församling.

Expedition: Ulvsunda prästgård, Ulvsunda; t. Ulvsunda 1 55; expeditionstid: 10—11.

Bromma — namnet Bruma finnes nämnt 1314 — uppgives ursprungligen ha tillhört Solna socken, som på sin tid sträckte sig ända till

Stortorget i söder. Solna lades 1529 under Storkyrkan, blev åter självständigt 1636 för att 1668 ånyo som annex föras dit och 1671 till Kungsholmen, där det förblev till 1685. Redan 1624 (1622?) avsöndrades emellertid Bromma från Solna och tillades Klara församling, varifrån det 1663 skildes och förenades med Riddarholmsförsamlingen, som det sedan tillhörde till 1784. Efter detta är innehades Bromma pastorat tidvis som prebende av kyrkoherdar i olika Stockholms församlingar (1786—93 Katarina, 1801—17 Tyska förs., 1817—46 Kungsholmen); under 1793 hade det en kort tid egen kyrkoherde, och 1794—1801 innehades det av en lektor på Karlberg. Från 1847 har Bromma varit fullt självständigt. Dit hörde även Sundbyberg, som dock sedan den 1 maj 1916 utgör eget pastorat. Fr. o. m. den 1 maj 1917 är Bromma i kyrkligt avseende införlivat med Stockholm. — Den ursprungliga kyrkan uppfördes sannolikt i slutet av 1100-talet men har senare försetts med åtskilliga tillbyggnader, de sista från förra hälften av 1700-talet.

Stat år 1923. Utgifter: 107,241: 50 kr.; inkomster: 8,455: 86 kr.

Utdebitering per 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 52 öre, till prästerskapets avlöning 12 öre och till skolkassan 20 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 7,480 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,165 kr. jämte bostadersättning 1,500 kr. Sekreterare: arvode 1,000 kr. Klockare och organist: lön 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 3,000 kr. — För 1923 utgå dessutom tillsvidare dyrtidstillägg, till kyrkoherde och komminister enligt för statens befattningshavare gällande grunder och till övriga befattningshavare enligt å kyrkostümna fastställda grunder.

Församlingens kyrkoråd.

Olsson, C. Hj., tf. kyrkoherde, självskr. ordf. (jfr nedan); Bergqvist, J. A., folkskollärare, kyrkovård; *Eriksson, J. A., spårvägskontrollör; *Gustafsson, K. O., snickare; Larsén, A., byggnadsverkmästare; *Larsén, C. G., verkmästare; Magnusson, K. G., överingenjör, kyrkovård.
Suppleanter: Hedvall, A. G., folkskollärare; Ljungholm, C. A., hovauditör; Lindkvist, C. O., snickare.

Sekreterare.

Larsson, L. Hj., f. d. kommunalkamrerare; t. Ulvsunda 10.

Församlingens skolråd.

Se sid. 162.

Styrelsen för församlingens folkbibliotek.

Se sid. 315.

Kyrkoherde.

Svensson, M. T. K. (uppehåller ej tjänsten t. o. m. 18/1 1924), t. j. Olsson, C. Hj.

Komminister.

Vakant, t. j. Dymling, C. J.

Klockare och organist.

Videfors, G. J.

Kyrkovaktare.

Svensson, F. A.

Tyska församlingen.

(St Gertrud.)

Expedition: Svartmangatan 16, St.; t. 60 04, Norr 21 56; expeditionstid: 10—11 (1 juni—15 sept. tisdagar och fredagar 10—11).

Tyskarna i Stockholm fingo 1571 av konung Johan III frihet att uppbygga sin egen kyrka och hava begravningsplats, till vilka ändamål de, till en början tillsammans med finska församlingen, använde St Gertruds kapell, som stod på den plats, där nu tyska kyrkan står. När detta kapell först blivit byggt, är okänt, men 1607 erhöill tyska församlingen kapellet »för evärdeliga tider», vilken donation av konung Gustav II Adolf stadfästes 1612, varpå kyrkobygget igångsattes 1619 och fullbordades 1642.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: 8,000 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: 1,000 kr. Klockare: 2,100 kr., två ålderstillägg å 300 kr. Organist: 1,000 kr. Kantor: 850 kr. Klockspelar: 400 kr. Kyrkovaktare: 2,100 kr., fri bostad. Ringare: 300 kr. — För 1923 utgå dessutom dyrtidstillägg till i tjänst varande befattningshavare med i genomsnitt 100 % av den konstanta lönen.

Församlingens kyrkoråd.

Ohly, C. E. W., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Dieckelman, F. F. H., direktör, kyrkovård; Däumichen, M. C. A., generalkonsul; Gröder, C. H., grosshandlare; Kahl, G. A., fabrikör; Pott, G. F. L., direktör; en vakant.

Kyrkonotarie.

Vakant, t. j. Bassmann, L. H. H.

Kyrkoherde.

Ohly, C. E. W.

Pastorsadjunkt.

Hannerz, N.

Klockare.

Faulwasser, J. T.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Organist.
Erling, E. G., tf.
Kantor och klockspelare.
Wibergh, J. J.

Kyrkovaktare.
Körner, G.
En ringare.

Finska församlingen.

(Fredriks förs.)

*Expedition: Finska kyrkan, Slottsbacken
2 C, St.; t. 134 98; expeditionstid: tisdagar
och fredagar 11—12.*

Finska församlingen hade under ett par hundra år sin gudstjänstlokal på diverse platser både i staden och på malmarna, däribland åren 1609—1719 i Riddarholmskyrkan, till dess den år 1725 fick sin nuvarande kyrka, det forna s. k. Lilla bollhuset, vilket genom öppet brev den 14 februari 1727 tillförsäkrades dem »med oryggelig besittningsrätt».

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 4,000 kr., dyrtidstillägg 1,000 kr., fri bostad. Klockare, organist och kantor: lön 1,000 kr., dyrtidstillägg 500 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: lön 300 kr., dyrtidstillägg 300 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Montell, V., kyrkoherde, självskr. o. r. d. f. (se nedan); Bastman, A. E., sekreterare; Brunström, K. E. L., revisor; Hedgren, J., grosshandlare; Nordenstrahl, T. O. R., vattenledningschef; Orvin, H. S., bankkamrerare; Schlytern, C. H., förste kanslisekreterare; Sällström, P. A. F., byggmästare, kyrkovärd; Sällström, R. H., ingenjör; en vakant.

Kyrkoherde.

Montell, V.

Klockare, organist och kantor.

Ritari, J.

Kyrkovaktare.

Hedlund, W.

K. hovkonsistorium med därunder hörande församlingar.

Hovkonsistorium lär vara instiftat år 1662. I en den 20 december 1662 utfärdad »ordning», var efter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta», omtalas trenne hovpredikanter, bland dem en överhovpredikant. I nådig »instruktion för consistorium aulicum» av den 28 juni 1681 tillägges konsistorium samma rätt och myndighet som andra konsistorier i riket; preses skulle vara överhovpredikanten, ordinarie bisittare övriga hovpredikanter; när ärenden rörande kungl. livgardet förekommo, skulle prästerna vid regementet äga säte och stämma i konsistoriet. Förordningen om rättegången i domkapitlen av den 11 februari 1687 gjorde livgardes- och artilleripredikanter till ordinarie ledamöter av konsistoriet, i senare tider tillkom även kyrkoherden i Skeppsholms församling. De under detta konsistorium lydande församlingarna äro samtliga icke territoriella. Hovförsamlingens gudstjänst förrättas i slottskapellet; Svea livgarde, Göta livgarde, livgardet till häst och Svea artilleriregemente begagna Gustav Adolfskyrkan, vilken invigdes den 6 november 1892, och Svea ingenjörkår och fälttelegrafkåren Kungsholms kyrka såsom gudstjänstlokaler; Skeppsholms församling har egen kyrka (Karl Johans kyrka).

Instruktion. Kungl. instruktion den 23 juni 1681 (med ändringar).

Hovkonsistorium.

K. slottet, St.; ingen bestämd sessionstid.

Preses.

Billing, A. G. L., överhovpredikant, biskop.

Assessorer.

Åhfeldt, O. C. P., ord. hovpredikant, pastor i hovförs.

Gemzell, E. E., ord. hovpredikant, kyrkoherde i Skeppsholms förs.

Rogberg, O. E., regementspastor i Göta livgardes förs.

Elmquist, H. F. A., regementspastor i livgardets till häst förs.

Bergö, C. J., regementspastor i Svea livgardes förs.

Brandel, R. A., regementspastor i Svea artilleriregementes förs.

Svea ingenjörkårs och fälttelegrafkårens församlingar hava ingen representant i hovkonsistorium.

Konsistorienotarie.

Törnell, E. R.

Hovkleresiet.

Expedition: Slottskyrkans sakristia, St. Kyrkl. in-stitutioner.

I spetsen för hovkleresiet stod redan under Gustav II Adolf en förste hovpredikant, sedermera även en äldste hovpredikant. Vid mitten av 1600-talet synes först titeln överhovpredikant hava uppkommit och har alltsedan varit den brukliga för chefen för hovprästerskapet.

Avlöningar m. m. Överhovpredikant: 750 kr. Ordinarie hovpredikanter: se under hovförsamlingen. E. o. hovpredikanter uppbära ej arvode.

Överhovpredikant.

Billing, A. G. L., biskop (se ovan).

Ordinarie hovpredikanter.

Åhfeldt, O. C. P., pastor i hovförs. (se nedan);
Gemzell, E. E., kyrkoherde i Skeppsholms förs. (se nedan).

Tjänstgörande e. o. hovpredikanter.

Rundgren, V. E., biskop över Visby stift; **Widner, N.**, pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs.; **Ekdahl, F. N.**, kyrkoherde i Fjellie och Flädie; **Mazer, T. A.**, f. d. adjunkt vid norra latinläroverket; **Beskow, F. A.**, kyrkoherde i Stora Malm; **Norrbj, C. J.**, föreståndare för diakonissanstalten å Ersta; **Källander, A. J.**, kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.; **Leijonhufvud, K. A.**, frih., kyrkoherde i Södertälje stads- och landsförs. samt Tveta förs.; **Nilsson, L. J. P.**, kyrkoherde i Sjögesterad, Rådene och Häggum, reg.-pastor; **Hallberg, H. E.**, kyrkoherde i Gustav Vasa förs.; **Brun-crona, A. G. M.**, kyrkoherde i Lovö; **Andræ, S. E. J.**, kyrkoherde i Jönköpings östra och västra förs.; **Nilson, S. J.**, kyrkoherde i Solna; **Caroli, C. A.**, kyrkoherde i Norra Vram och Bjuv; **Malmberg, P. G. J.**, kyrkoherde i Västra Ed och Östra Ed; **Björck, R. E.**, kyrkoherde i Kalmar; **Block, C. E. D.**, kyrkoherde i Mölndal, Källered och Råda.

Hovförsamlingen.

K. slottets högvaktsftygel, St.; t. Norr 28 86; expeditionstid: tisdagar och fredagar 1—2.

Avlöningar m. m. Pastor: lön 4,500 kr. Ordinarie hovpredikant: lön 300 kr. Klockare och pedell: lön 1,800 kr. Organist: lön 2,000 kr. Kantor: lön 1,500 kr. Kyrkovaktare: lön 900 kr.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Församlingens kyrkoråd.

Åhfeldt, O. C. P., självskr. ordf. (se nedan);
Bäckström, E. G. M., f. d. byråchef; Hen-
nerberg, C. F., musikediktör; Sylvén, E. A.,
kantor.

Pastor.

Åhfeldt, O. C. P.

Ordinarie hovpredikant.

Gemzell, E. E.

**Klockare och pedell vid hovkonsisto-
rium.**

Berg, P. J. R.

Organist.

Hennerberg, C. F.

Kantor.

Sylvén, E. A.

Kyrkovaktare.

Jansson, N. A.

Svea livgardes församling.

*Expedition: Svea livgardes kasern, Ö.Dj.;
expeditionstid: onsdagar och fredagar
12—1.*

*Avlöningar m. m. Regementspastor:
arvode 1,170 kr., dessutom dyrtidstillägg. Kloc-
kare: arvode 100 kr., dessutom dyrtidstillägg.*

Församlingens kyrkoråd.

Bergö, C. J., regementspastor, självskr. ordf. (se
nedan); Rålamb, O. S., frih., överstelöjtnant;
von Plomgren, J. P. C. P:son, överstelöjtnant;
Reuterskiöld, H. A. F., kapten; Brandt, C.,
fanjunkare.

Regementspastor.

Bergö, C. J.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Göta livgardes församling.

*Expedition: Göta livgardes kasern, 1 tr.
t. h., Ö. Dj.; expeditionstid: tisdagar och
fredagar 12—1.*

*Avlöningar m. m. Regementspastor:
arvode 1,170 kr., påsköre 200 kr., dessutom dyr-
tidstillägg.*

Församlingens kyrkoråd.

Rogberg, O. E., regementspastor, självskr. ordf.
(se nedan); Kroplien, J. L. T., kapten; Moberg,
A., kapten, regementskvartermästare; Hæffner,
A. V., löjtnant; Nilsson, A. A., fanjunkare.

Regementspastor.

Rogberg, O. E.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Livgardets till häst församling.

*Expedition: regementets kasern, Sture-
vägen, Ö.; expeditionstid: tisdagar och
lördagar 10,30—11,30.*

*Avlöningar m. m. Regementspastor:
arvode 1,170 kr., dessutom dyrtidstillägg.*

Församlingens kyrkoråd.

Elmqvist, H. F. A., regementspastor, självskr.
ordf. (se nedan); en major; en ryttmästare;
en löjtnant; regementsintendenten; en under-
officer.

Regementspastor.

Elmqvist, H. F. A.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Svea artilleriregementes församling.

*Expedition: regementets kasern, Valhalla-
vägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och
fredagar 12—1.*

*Avlöningar m. m. Regementspastor: ar-
vode 1,000 kr., dyrtidstillägg 684 kr. En batal-
jonspredikant: lön 500 kr., inkvartering 400
kr., dyrtidstillägg 634 kr.*

Församlingens kyrkoråd.

Brandel, R. A., regementspastor, självskr. ordf. (se
nedan); Blomquist, O. R., bataljonspredikant
(se nedan); Way, S. T. M., major; de Laval,
P. G. F., kapten; Gren, G. V., styckjunkare.

Regementspastor.

Brandel, R. A.

Regementspastor i regementet.

Mörner, A. K.

Bataljonspredikant.

Blomquist, O. R.

Klockare.

Johnzon, O. F.

Skeppsholms församling.

(K. flottan.)

*Skeppsholmen, Ö.Dj.; t. Norr 103 95;
expeditionstid: 10—10,45.*

*Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön
6,500 kr., fri bostad. Bataljonspredikant:
lön 1,200 kr. Klockare: lön 750 kr. Orga-
nist och kantor: lön 700 kr. Kyrkovak-
tare: lön 350 kr. För samtliga dessutom dyr-
tidstillägg.*

Församlingens kyrkoråd.

Gemzell, E. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Olser, C. O., f. d. viceamiral; Engström, C. Chr., kommandör; *Ekström, A., kommandör; *Eneström, H. A. M., kommandör, kyrkovård; Engström, I. A., f. d. merindirektör; Näsman, R. C. T., förste marinintendent, kyrkovård; Johansson, C. E., flaggunderofficer; *Nilsson, A., flaggunderofficer.

Suppleanter: Schale, E. G. M., f. d. kommandörkapten; *Leche, C. H. A., kommandörkapten; Arvidsson, C., flaggunderofficer; Åkerberg, A. E., flaggstyrman.

Kyrkonotarie.

Näsman, R. C. T. _____

Kyrkoherde.

Gemzell, E. E.

Bataljonspredikant.

Dehlgren, A. T.

Klockare.

Born, C. Hj.

Tf. organist och kantor.

Eklom, H. M.

Kyrkovaktare.

Lundgren, G. A.

Svea ingenjörkårs församling. Kyrkl. in-stitutioner.

Expedition: Frösundavik; *postadress:* Stockholm 6; *t. Hagalund 383; expeditionstid:* onsdagar 12,30—1,30.

Avlöningar m. m. Regementspastor: arvode 1,000 kr., dessutom dyrtidstillägg.

Församlingens kyrkoråd.

Algård, N. S. H., regementspastor, självskr. ordf. (se nedan); Liberg, L. O. A., kapten; Björnbom, C., kapten; Ternbom, A. E., fanjunkare; Eriksson, J. E., sergeant.

Regementspastor.

Algård, N. S. H.

Fälttelegrafkårens församling.

Expedition: Garvaregatan 2, 2 tr., C.; *t. Kungsh. 854; expeditionstid:* onsdagar 11,50—12,50.

Avlöningar m. m. Regementspastor: arvode 1,000 kr., dessutom dyrtidstillägg.

Regementspastor.

Folkard-Holmgren, J. F.

Kyrkl. in-stitu-tioner. Främmande trosbekännares församlingar.

Katolska församlingen.

(Romersk-katolsk.)

Expedition: Norra Smedjegatan 24, C.; t. Norr 133 05; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 10,30—11,30 (1 juni—15 sept. endast måndagar och fredagar 10,30—11,30.)

Katolska församlingens i Stockholm inom staden boende medlemmar skola numera för anteckning om sina borgerliga förhållanden upptagas i kyrkoböckerna för den till svenska kyrkan hörande församling, inom vars område de bo och hava sitt hemvist. Förut har den katolska församlingens föreståndare haft att över denna församlings medlemmar föra enahanda anteckningar, som det tillkommer svenska kyrkans prästerskap att föra över sina församlingsmedlemmar, samt att meddela betyg och uppgifter med samma giltighet som de av svenska kyrkans prästerskap meddelade. Denna befogenhet har efter den 1 januari 1911 delvis upphört (kvarstår beträffande förande av födelse- samt döds- och begravningsbok).

Katolska församlingens prästerskap har tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel.

I inre kyrkligt avseende är församlingen uppdelad i S:ta Eugenia församling (på norr) och S:t Eriks församling (på söder).

Avlöningar m. m. Föreståndare: 2,500 kr. Kyrkoherde: 2,500 kr. Pastor och pastorsadjunkter: 2,500 kr. Organister: 750 kr. Vaktmästare: 1,000 kr.

Dessutom åtnjuta föreståndare, kyrkoherde och pastorsadjunkter fri bostad och ved, portvakt fri bostad och underhåll.

Församlingens kyrkoråd.

Wessel, E., kyrkoherde, ordf. (se nedan); **Andersson, E. J. K.**, f. d. disponent; **Barsuglia, A. J.**, f. d. fabrikör; **Benelius, J. P. E.**, pastorsadjunkt, sekreterare (se nedan); **Salmson, E. J. V.**, bankkamrerare.

Föreståndare.

Müller, J. E. E., biskop.

Kyrkoherde.

Wessel, E. (S:ta Eugenia förs.).

Pastor.

Nordmark, S. O. S. (kyrkoherde i S:t Eriks förs.).

Pastorsadjunkter.

Benelius, J. P. E., **Meyer, A.**, **Strang, A. W.** (S:ta Eugenia förs.); **Assarson, B. D.** (S:t Eriks förs.).

Organister.

Kihlgren, Gertrud F. B. (S:ta Eugenia kyrka); **Nylander, A.** (S:t Eriks kyrka).

Vaktmästare.

Pätzold, F. (S:ta Eugenia kyrka).

En portvakt (vid S:ta Eugenia kyrka).

Mosaiska församlingen.

Expedition och rabbinens mottagning: Wahrendorffsgatan 3, C.; t. Norr 62 30; expeditionstid: varje helgfri torsdag 2—3. Kamrerarkontor: Wahrendorffsgatan 3, C.; t. Norr 16 00; expeditionstid: judiskt och kristligt helgfria dagar 10—12.

Medlem av Stockholms mosaiska församling är envar till mosaiska läran hörande svensk undersåte, som är mantalsskriven i Stockholm eller på annan svensk ort, belägen närmare till Stockholm än till någon av de övriga orter i Sverige, där mosaisk församling finnes. (Mosaiska församlingar med fullständig församlingsordning finnas utom i Stockholm i Norrköping, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Karlskrona, Malmö, Göteborg och Sundsvall.)

Församlingen hade tidigare egen kyrkobokföringsrätt, men har denna fr. o. m. 1911 delvis upphört (se vidare ovan under katolska församlingen).

Församlingens beslutanderätt utövas vid församlingsstämma. I ärenden angående gudstjänsten och vad därmed äger sammanhang må församlingen icke fatta beslut, förr än förslag eller yttrande i frågan avgivits av församlingens rabbin. Två ordinarie församlingsstämmor skola årligen hållas, den ena i april och den andra i oktober.

Verkställighet och förvaltning tillkomma församlingens föreståndare. Föreståndarna skola vara fem till antalet, kassaföreståndaren inberäknad, och väljas vid den ordinarie församlingsstämman i oktober för en tid av fyra år. Föreståndarna utse inom sig en ordförande och två kyrkoföreståndare.

Lagar m. m. Ordning för mosaiska församlingen i Stockholm, av kungl. maj:t fastställd den 12 juni 1882, med ändring den 5 aug. 1904.

Avlöningar m. m. Rabbin: lön 18,000 kr. Lärare: lön 10,500 kr. Sekreterare: 2,800 kr. Förste kantor: lön 10,500 kr.; andre kantor: lön 10,000 kr. Organist: lön 5,000 kr. Kamrerare: 4,800 kr. Vaktmästare: 2,700 kr., fri bostad, ved och lyse. — Dessutom utgår dyrtidshjälp med 12½ % å resp. löner.

Föreståndare.

Eliasson, A. H., grosshandlare; **Fürstenberg, A.**, prakt. läkare; **Hüttner, M. S.**, grosshandlare, kyrkoföreståndare; **Thiel, A. S.**, grosshandlare, ordf. och kassaföreståndare; **Wolff, H.**, amiralitetsråd, kyrkoföreståndare.

Sekreterare.

Levy, L.

Rabbin.

Ehrenpreis, M.

Lärare.

Fried, M.

Kantorer.

Saul, F.; Falk, F. I.

Organist.

Åkerberg, C. E. E.

Kamrerare.

Seligman, Anna.

Vaktmästare.

Johanson, C. V.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Stockholms församlingsbibliotek.

Församlingsbiblioteken.

Församlingsbiblioteken hava utvecklats ur de s. k. sockenbiblioteken. Dessa senare uppstodo i början på 1800-talet meningo någon kraftigare tillväxt först med 1842 års folkskolestadga, som ålade prästerna att »uppmuntra till inrättande och begagnande av sockenbibliotek och därtill tjänliga böcker föreslå». Sockenbibliotekens blomstringsperiod infaller under 1860-talet. Efter att under 1870- och 1880-talen hava gått tillbaka började under 1890-talet biblioteks-rörelsen åter att utvecklas. De gamla biblioteken rycktes upp ur sitt förfall, och nya biblioteksformer började vinna terräng, såsom nykterhets-, arbetare-, vandrings- och föreningsbibliotek. Statsunderstöd fick denna rörelse först 1905, då riksdagen anvisade 60,000 kr. till folkbibliotek och centrala anstalter för bokförmedling och vandringsbibliotek. Kungl. kungörelsen den 16 juni 1905 ang. understöd åt folkbibliotek särskilde tre olika slag av dylika: 1) församlingsbibliotek, 2) kommunbibliotek, 3) föreningsbibliotek. Kungl. kungörelsen den 23 sept. 1912 meddelade nya föreskrifter, i huvudsak lika de nuvarande.

Enligt den nu gällande kungl. kungörelsen den 31 dec. 1920 (med ändr. den 18 nov. 1921 och 30 dec. 1922) ang. understödjande av folkbiblioteks-väsendet lämnas understöd dels till *folk- och skolbibliotek*, dels till *riksförbund* om minst 20,000 medlemmar för understödjande av dess genom studiecirklar eller liknande sammanslutningar utövade verksamhet, dels till *förmedlingsanstalter* för vandringsbibliotek och bokförmedlingsanstalter, dels slutligen till *bibliotek vid sjukvårdsinrättningar*, som åtnjuta understöd av allmänna medel. Till av kyrklig kommun upprättat bibliotek utgår understöd av statsmedel med ett belopp av lägst 40, högst 400 kr., mot villkor bl. a., att församlingen förbundit sig att för det år, bidraget avser, tillskjuta minst lika mycket som det begärda statsbidraget, samt att biblioteket regelbundet vissa dagar i veckan kostnadsfritt hålles tillgängligt för allmänheten. Bidraget sökes i Stockholm hos överståthållarämbetet före den 15 februari det år, för vilket detsamma önskas, och utgår icke i kontanter utan i form av bundna böcker, valda ur av ekklesiastikdepartementet uppgjord förteckning och förmedlade till biblioteket genom statsunderstödd förmedlingsanstalt.

I Stockholm finnas tolv församlingsbibliotek, nämligen i Storkyrkoförsamlingen och i Klara, Kungsholms, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Matteus, Johannes, Engelbrekts (vid Värtan), Katarina, Maria och Bromma församlingar samt ett

gemensamt för Östermalms församlingar. Biblioteken sortera i en del församlingar under skolråden, i andra under en särskild styrelse, tillsatt av kyrkostämman för två år. Dessa bibliotek omfattade den 31 december 1922 tillsammans 94,165 band (Värtabiblioteket ej inräknat) och lämnade under år 1922 tillsammans 404,897 hemlån.

Storkyrkoförsamlingens bibliotek.

Skomakaregatan 30, 1 tr. ö. g., St.; expeditionstider: 1 sept.—15 juni måndagar, onsdagar och fredagar 7—9.

I december 1860 väcktes hos Storkyrkoförsamlingens skolstyrelse förslag om »inrättande av något lämpligt läsebibliotek för församlingen»; efter framställning i ärendet av skolstyrelsen beslöt församlingen den 28 april 1861 upprättandet av ett bibliotek, som till en början fungerade både såsom skol- och församlingsbibliotek, tills år 1902 en delning ägde rum; församlingsbiblioteket invigdes i sin nya lokal den 7 nov. 1903. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 3,873 band, åtnjuter för år 1923 av församlingen i anslag 4,000 kr. Antalet boklån under år 1922 uppgick till 5,897.

Styrelse.

Storkyrkoförsamlingens skolråd (se sid. 154).

Bibliotekarie.

Bengtsson, C. V.

Ett biträde.

Klara församlingsbibliotek.

Klara västra kyrkogata 20, C.; t. Norr 217 33; expeditionstid: vardagar 6—8.

Biblioteket, som tillkommit genom tillfälliga gåvor av privatpersoner, åtnjuter för år 1923 av församlingen ett anslag av 8,000 kr. (1öre per $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Biblioteket omfattade den 31 dec. 1922 inalles 5,552 band. Antal boklån under år 1922 uppgick till 13,988.

Styrelse.

Bokander, H. G. E., kyrkoherde, vice ordf.; ***Cederschiöld**, H. Maria R., skriftställarinna, sek.; ***Lindskog**, F., överlärare, kassaförvaltare; **Ståhlberg**, J. A. A., zinketsare; **Söderberg**, P. F. V., fil. d.r., ordf.
Suppleanter: Österberg, I. M. M. (Greta), folkskollärarinn; ***Ståhlberg**, M. E. (Lisa), handelsidkarska.

Bibliotekarie.

Wolffram, Karin F.

Kungsholmens församlingsbibliotek.

Agnegatan 16, 1 tr., C.; t. Norr 19122; expeditionstid: sept.—maj alla dagar läsning å lokalen 1—9, hemlån 5—9; juni—aug. alla vardagar läsning å lokalen samt hemlån 5—8.

I Kungsholms församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolan; år 1901 företogs en delning av detta i ett skolbibliotek och ett bokförråd för vuxna, vilket senare också inrymdes i folkskolehuset Hantverkaregatan 17. Då denna lokal visade sig vara för trång, flyttades biblioteket 1903 till församlingshuset, och då lokalen även där blev för liten, anskaffades år 1906 den nuvarande lokalen. I denna, som omfattar sju rum, har tillfälle till läsning på stället också kunnat beredas. Sedan 1906 lyder biblioteket under en särskild styrelse. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 17,019 band, åtnjuter för år 1923 av församlingen i anslag 35,000 kr. (4 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet hemlån utgjorde år 1922 101,854 av 5,402 låntagare och antalet besök 88,847, därav i läsesalen 30,073.

Styrelse.

***Dahlgren**, E. W., f. d. riksbibliotekarie, ordf., bibliotekets inspektör; ***Hermansson**, K. T. E., vaktmästare; ***Johansson**, J. E., professor, vice ordf.; **Molin**, O. N. J., typograf; **Stigler**, J. E., läroverksadjunkt, kassaförvaltare.

Suppleanter: ***Trönberg**, P., lärare vid högre folkskolorna; **Karlsson**, A. F., järnarbetare.

Föreståndarinna.

Wahlström, Hulda A.

Första assistent.

Rinman, Ester.

Tre assistenter samt extra assistenter.

Adolf Fredriks församlingsbibliotek.

Saltmätaregatan 1, 1 tr., Va.; t. Norr 24705; expeditionstider: 15 aug.—15 juni vardagar 6—9, 16 juni—14 aug. måndagar, onsdagar och fredagar 6—9.

Biblioteket upprättades år 1862, inflyttade 1864 i det då uppbyggda skolhuset Saltmätaregatan 2 och förenades 1902 med en särskild läsesal. Vid Adolf Fredriks församlings delning 1907 värderades biblioteket till 15,000 kr. och inköptes av den nya Adolf Fredriks församling genom erläggande av 5,000 kr. till vardera av

Gustav Vasa och Matteus församlingar. I september 1910 flyttades biblioteket till sin nya lokal i församlingshuset, där dess lokaler utgöras av utläningssal, tvenne lärum och ett styrelserum. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 11,504 band, åtnjuter av församlingen för år 1923 ett anslag av 4 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona eller 17,500 kr. Antalet boklån uppgick under år 1922 till 38,014.

Styrelse.

***Gagner**, H. Marie-Louise Ch., seminarielektor; ***Holmberg**, F. J. (Fanny), folkskollärarinna; **Larsson**, J. E., bokhållare; **Rosenberg**, J. O., f. d. professor, ordf.; ***Tholin**, C. E., ledamot av arbetsrådet, kassaförvaltare.

Bibliotekarier.

Rosén, C. D., förste bibliotekarie; **Tholander**, Anna M., andra bibliotekarie.

Tre assistenter.

Gustav Vasa församlingsbibliotek.

Norrullsgatan 8 B, Va.; t. Vasa 8811; expeditionstid: okt.—april vardagar 4—9, söndagar 7—9; maj—sept. vardagar 6—9.

Biblioteket har tillkommit genom kyrkostämmans beslut den 29 maj 1908. Den ekonomiska grundvalen utgjordes av 5,000 kr., vilka vid Adolf Fredriks församlings delning erlades till Gustav Vasa församling som lösen för dess andel i den odelade församlingens bibliotek. Redan tidigare fanns väl ett mindre bokförråd tillgängligt i Vasastadens folkhem, Norrullsgatan 7, men kan församlingsbibliotekets egentliga tillvaro räknas först från november 1909, då låneexpedition och läsesal öppnades i Gustav Vasa församlingshus. Härifrån flyttades biblioteket i november 1912 till sin nuvarande lokal, som omfattar låneexpedition, en läsesal för vuxna och ett lärum för barn samt bibliotekariens arbetsrum. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 12,547 band, åtnjuter av församlingen för år 1923 ett anslag av 27,180 kr. (7 öre pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1922 till 60,617. Biblioteket har samma år haft 58,776 besök, därav i läsrummen 22,061.

Styrelse.

***Dalström**, J. J., f. d. överlärare, ordf.; **Lagerqvist**, A. V., läroverksadjunkt, kassaförvaltare; ***Lundberg**, Hildur Ch., bibliotekarie, sekr. (se nedan); **Löfgren**, A., sekreterare; ***Pettersson**, C. J., spårwagnsförare.

*Bibliotekarie.***Lundberg**, Hildur Ch.

Två assistenter samt extra assistenter.

Förs. bibl. Matteus församlingsbibliotek.

Västmannagatan 92, Va.; expeditionstid: vardagar 5—9.

Biblioteket, som till en början utgjorde filial till Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fick fr. o. m. 1909 års ingång egen styrelse och öppnades för utlåning den 1 sept. samma år. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1922 10,509 band och åtnjuter av församlingen för år 1923 i anslag 23,712:76 kr. (eller 4 öre per $\frac{1}{10}$ bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1922 till 75,018.

Styrelse.

Anderberg, A. W., kamrerare, sekr. och kassaförvaltare; **Berglund**, A. A. T., kyrkoherde, ordf.; **Danielsson**, f. Ahlstrand, H. M. (Stina), fru; **Ingemårdsson**, F. W., förgylare; **Söderholm**, A. H., järnvägstjänsteman; **Wallin**, J. A., arkitekt; **Wiklund**, E. W., pastorsadjunkt, vice ordf.

Suppleanter: **Bergman**, J. I., järnvägstjänsteman; **Carlsson**, S. G., stationskarl; **Dolk**, L. P., gjutare; **Grape**, E., sekreterare; **Karlén**, f. Ullman, Anna M. L., fru; **Lindahl**, f. Svensson, Frida J., fru; **Nilsson**, P. E., direktör.

Bibliotekarie.

Godlund, C. A.

Trä assistenter.

Johannes församlingsbibliotek.

Frejgatan 25, Va.; expeditionstid: sept.—maj måndagar, onsdagar och fredagar 4—8; tisdagar, torsdagar och lördagar 6—8; juni—aug. måndagar, onsdagar och fredagar 6—8.

Biblioteket öppnades år 1862 för medlemmar av Jakobs och Johannes församling; efter denna församlings delning överlämnades biblioteket år 1908 till Johannes församling. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 7,768 band, åtnjuter av församlingen för år 1923 ett anslag av 10,000 kr. Antalet boklån uppgick år 1922 till 30,778.

Styrelse.

Hellberg, J., maskinsnickare; **Kruse**, Ellen C. Ch., skolföreståndarinna, vice ordf.; **Lundborg**, N., förrädsarbetare; **Pettersson**, Klara S. M., folkskollärarinna, kassavårdare; **Wassberg**, A., f. d. överlärare, ordf.

Suppleanter: **Hedlund**, K. E., instrumentmakare; **Söhr**, O., vaktmästare.

Bibliotekarie.

Månsson, G.

Ett biträde.

Östermalms församlings bibliotek.

Sturegatan 38, Ö.; t. 77216, Norr 16751; expeditionstid: sept.—maj vardagar 6—9, söndagar 7—9; juni—aug. vardagar 6—8.

Biblioteket öppnades den 4 febr. 1901 efter initiativ av skolrådet i Hedvig Eleonora församling och genom anslag av församlingen och kallades till en början Hedvig Eleonora församlingsbibliotek; efter församlingsdelningen erhölet det 1906 namnet Östermalms församlings bibliotek och äges nu gemensamt av Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar. Biblioteket, som den 31 dec. 1922 omfattade 8,190 band, åtnjuter för år 1923 anslag av de trenne församlingarna med inalles 24,875 kr. Antalet boklån uppgick år 1922 till 39,506.

Styrelse.

Lagerstedt, N. G. W., f. d. läroverksråd, ordf.; **Källander**, A. J., kyrkoherde; (valda av Hedvig Eleonora förs.); **Gezelius**, A., apotekare, stadsfullm.; **Göranson**, J. F., byggmästare, kassaförvaltare (valda av Oscars förs.); **Lindblom**, K. A., rektor, **Setterwall**, N. K., andre bibliotekarie vid kungl. biblioteket (valda av Engelbrekts förs.).

Bibliotekarie.

Hallberg, Hallgärd.

Tre assistenter samt extra assistenter.

Värtabiblioteket.

Dianavägen 7, Hjorthagen, Värtan; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6,30—8.30.

På kyrkostämman den 27 nov. 1922 beslöt Engelbrekts församling att upprätta ett församlingsbibliotek vid Värtan, benämnt »Värtabiblioteket». För ändamålet lämnades dels ett engångsanslag på 3,500 kr., dels ett årsanslag för 1923 på 5,000 kr. Biblioteket, som, jämte lokaler för kindergården och arbetsstuga, är inrymt i en staden tillhörig byggnad i Hjorthagen, disponerar expeditiönsrum samt läsrum för vuxna och för barn. Verksamheten begynte den 5 febr. 1923 med ett bokbestånd på omkr. 550 band, som sedan snabbt ökats.

Styrelse.

Branzell, A., överlärare, vice ordf.; **Larsson**, L. O., ff. utmättningsman, skattm.; **Lindblom**, K. A., rektor, ordf.; **Linder**, I. G. M. (Greta), fil. mag., sekr.; **Lundh**, E. V. R., maskinist; **Morberg**, T. O., maskinist; **Setterwall**, N. K., andre bibliotekarie vid kungl. biblioteket.

Bibliotekarier.

Berggren, A. C. Elisabet, föreståndare; **Nordström**, C. A.

Katarina församlings bokförråd.

Högbergsgatan 13, Sö.; utlåningstid: vardagar 7—8, tisdagar och fredagar 1,30—2,30 (15 juni—1 sept. endast tisdagar och fredagar 7—8).

År 1896 väcktes hos Katarina församlings kyrkostämma motion om inrättande av ett församlingsbibliotek. Sedan på enskild väg penningmedel och böcker insamlats samt kyrkostämman anslagit 1,000 kr. för ändamålet, kunde bokförrådet öppnas för utlåning den 14 sept. 1898. Biblioteket, som under år 1910 erhöll ny lokal, och som efter församlingsdelningen ($\frac{1}{5}$ 1917) tills vidare jämväl är avsett för Sofia församlings medlemmar, omfattade den 31 dec. 1922 9,607 band och åtnjuter av församlingen för år 1923 i anslag 6,000 kr. Antalet boklån uppgick år 1922 till 18,985, fördelade på 1,389 låntagare.

Styrelse.

*Brate, E., lektor; *Landquist, C. A. E., kyrkoherde, ordf. och kassaförvaltare; *Redin, Hj. H., redaktör, sekr.; *Sandberg, H. K. A., borgarråd, stadsfullm.; *Svensson, Anna, fröken.

Bibliotekarie.

Andersson, Magdalena K.

Läsestugan för barn.

Blekingegatan 22, Sö.; öppen varje dag 15 sept.—15 maj 6—8 e. m.

Vid årsskiftet 1921—22 inköpte Katarina församling fastigheten Blekingegatan 22, där en läsestuga för barn var anordnad. Skolrådet beslutat fortsätta läsestugans verksamhet, som utvidgats till en lokal för flickor och en för gossar.

Läsestugan står under Katarina bokförråds styrelse. Dess bokbestånd omfattade den 31 dec. 1922 2,057 band. Antalet besök uppgick år 1922 till 6,944 i gossarnas och 5,901 i flickornas avdelning.

Föreståndare.

Åhrstedt, Haralda; Nilsson, E. R.

Maria församlings bokförråd.

S:t Paulsgatan 39, t. h. in på gården, n. b., Sö.; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 6—8.

I Maria församling fauns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolans gymnastiksal vid Timmermansgatan. Det hade tillkommit genom gåvor dels av böcker, dels av penningmedel. Biblioteket erhåller sedan år 1895 anslag av kyrkostämman. För år 1923 utgör detta 4,900 kr.

Biblioteket omfattade den 31 dec. 1922 2,860 band. Antalet boklån under år 1922 utgjorde 18,156, fördelade på 8,992 låntagare.

Styrelse.

Maria församlings skolråd (se sid. 160).

Bibliotekarie.

Dillén, O. A.

Ett biträde.

Bromma folkbibliotek.

Skolhusen vid Bromma kyrka, i Alvik och i Bällstalund; expeditionstid: avd. vid kyrkan fredagar 6—6,30, avd. i Bällstalund tisdagar 6,30—8, avd. i Alvik onsdagar 6—8.

Biblioteket grundlades på 1860-talet genom gåva av en samling böcker, vilken placerades i skolhuset vid kyrkan. Vid uppkomsten av Sundbybergs köping flyttades en del av boksamlingen dit. Den kallades alltför »sockenbibliotek» och stod under kommunalstämmans vård, men år 1892 förändrades namnet till »skolbibliotek», varefter förvaltningen överflyttades till skolrådet och kyrkostämman. Den senare har sedan årligen lämnat anslag till bokinköp och avlönat bokvårdare, varigenom biblioteket i alla avseenden fått karaktär av församlingsbibliotek. Det delades samtidigt i tre delar, som placerades vid kyrkan, i Sundbyberg och i Alvik. Då Sundbyberg år 1909 i skolhänseende skildes från det övriga Bromma, fick köpingen behålla därvarande avdelning av biblioteket. I stället upprättades en annan år 1912 vid den nya skolan i Bällstalund. År 1915 ändrades namnet till »folkbibliotek» och ungdomslitteraturen tillades församlingens folkskolor såsom skolbibliotek (jfr sid 162). Vården av det återstående, egentliga folkbiblioteket är numera anförtrordt åt en särskild, av församlingen utsedd styrelse. För år 1923 åtnjuter biblioteket anslag från församlingen med 2,000 kr. och från stadsfullmäktige med 600 kr. (jfr ovan sid. 274).

Biblioteket, som alljämt består av ovan nämnda tre, var för sig självständigt verkssamma avdelningar, omfattade den 31 dec. 1922 2,679 band, fördelade på respektive avdelningar: vid kyrkan 421, i Bällstalund 752 och i Alvik 1,506. Antalet boklån under 1922 utgjorde sammanlagt 2,084, nämligen vid kyrkan 216, i Bällstalund 742 och i Alvik 1,126.

Styrelse.

Hedvall, A. G., folkskollärare, sekr.; Lundholm, C. F., äldre; *Sandström, A. T. V., överlärare, kassaförvaltare; *Svensson, M. T. K., kyrkoherde, ordf.; Videfors, G. J., folkskollärare, vice ordf. (se nedan).

Suppleanter: *Andersson, J. A., vaktmästare; Olofsson, B. Hj., verkställare.

Bibliotekarier.

Videfors, G. J. (avd. vid kyrkan); Bergqvist, J. A. (avd. i Bällstalund); Pettersson, Anna M. K. (avd. i Alvik).

**Förs.
bibl.**

